

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Vliv sociálních a ekonomických aspektů na volební
chování ve vybrané obci**

Bc. Veronika Šámalová

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Veronika Šámalová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vliv sociálních a ekonomických aspektů na volební chování ve vybrané obci

Název anglicky

Influence of social and economic aspects on electoral behavior in selected municipality

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Stěžejním cílem je identifikovat vliv demografických a socioekonomických aspektů na volební chování a rozhodování občanů v komunálních volbách 2018 v obci Štětí (Ústecký kraj, okres Litoměřice).

Díličními cíli v rámci řešení hlavního cíle bude:

Ověřit závislost zvolených demografických a socioekonomických charakteristik na volební chování obyvatel města.

Objasnit na základě dat dotazníkového šetření důvody volebního rozhodování občanů a zjistit příčiny nízké volební účasti v komunálních volbách 2018.

Metodika

Práce bude postavena jako případová studie jedné obce. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – dotazníkové šetření a studium dokumentů. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Štětí, obec, politika, regionální rozvoj, komunální volby, volební chování, rozhodování, volební účast

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BÍLEK, M. *Štětsko: historie a současnost*. Štětí: Město Štětí, 2010. ISBN 978-80-254-9887-3.
- BUBENÍČEK, V. – ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- CRICK, B. *Democracy: A very short introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2002. ISBN: 9780192802507.
- ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA, – ČMEJREK, J. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.
- HEYWOOD, A. *Politologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. ISBN 80-86432-95-5.
- CHYTILEK, R. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-548-6.
- JÍLEK, J. – MORAVOVÁ, J. *Ekonomické a sociální indikátory: od statistik k poznatkům*. Praha: Futura, 2007. ISBN 978-80-86844-29-9.
- ŘÍCHOVÁ, B. *Přehled moderních politologických teorií*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-461-3.
- STIERS, D. – DAOUST, J-F. – BLAIS, A. What makes people believe that their party won the election? ELECTORAL STUDIES. Vol. 55, Pag. 21-29, 2018.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 27. 2. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 28. 2. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vliv sociálních a ekonomických aspektů na volební chování ve vybrané obci" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 3. dubna 2020 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a vedení diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala Ing. Pavlíně Zrůbkové, díky které vznikl nápad na vytvoření dotazníkového šetření. Poděkování patří také všem občanům města Štětí, kteří se zapojili do dotazníkového šetření, neboť s jejich pomocí byla získána potřebná data k práci. Poděkování patří samozřejmě i mé rodině a přátelům za jejich podporu po celou dobu studia.

Vliv sociálních a ekonomických aspektů na volební chování ve vybrané obci

Abstrakt

Diplomová práce je pojata jako případová studie obce Štětí. Klade si za cíl identifikovat vliv demografických a socioekonomických aspektů na volební chování občanů. Předmětem zkoumání je ověřit, které z vybraných aspektů ovlivnily rozhodování voličů v komunálních volbách do zastupitelstva obce Štětí v roce 2018. Dále objasnit na základě provedeného dotazníkového šetření důvody tohoto volebního rozhodování a zjistit příčiny nízké volební účasti.

Teoretická část je deskripcí základních pojmů, jež souvisí především s demokracií, lokální politikou či samotnými volbami. Teoretická perspektiva se dále zabývá stranicstvím a modely volebního chování. Na počátku praktické části je charakterizována obec Štětí z demografického, socioekonomického a politického hlediska. Dále jsou popsány výsledky komunálních voleb v obci z roku 2018 a představeny politické subjekty, jež v obci kandidovaly. V práci jsou také ověřeny závislosti vybraných faktorů z dotazníkového šetření, které sloužilo jako hlavní nástroj výzkumu. V závěru práce je provedena komparace volebních výsledků a shrnutí všech dosažených výstupů této diplomové práce.

Klíčová slova: Štětí, obec, politika, regionální rozvoj, lokální demokracie, politická strana, komunální volby, volební chování, rozhodování, volební účast.

Influence of social and economic aspects on electoral behaviour in selected municipality

Abstract

The diploma thesis deals with the case study of the village Štětí. The aim of the thesis is to identify the impact of demographic and socioeconomic aspects on electoral behavior of citizens. The subject of the research is to verify which of the selected aspects influenced the decision-making process of voters in municipal elections to the council of Štětí in 2018. Furthermore, the objective is to clarify the reasons for this election decision-making and to find out the causes of the low voter turnout, based on the questionnaire.

The theoretical part is focused on the description of basic terms, which are related primarily to democracy, local politics and elections. The theoretical perspective also deals with party and electoral behavior models. The practical part characterizes the village Štětí from demographic, socioeconomic and political point of view. It also describes the results of elections in the municipality in 2018 and introduces political entities who stood as candidates. The thesis also verifies the dependence of selected factors from the questionnaire, which served as the main research tool. At the end of the thesis, there is a comparison of the election results and a summary of all achieved outcomes of the diploma thesis.

Keywords: Štětí, municipality, politics, regional development, local democracy, political party, municipal elections, electoral behaviour, decision making, voter turnout

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika.....	14
2.2.1 Dotazníkové šetření.....	15
2.2.2 Techniky vyhodnocení dotazníkového šetření.....	17
3 Teoretická východiska	19
3.1 Politika.....	19
3.2 Demokracie	20
3.2.1 Lokální demokracie.....	21
3.2.2 Územní samospráva	22
3.2.2.1 Obecní zřízení.....	22
3.2.2.2 Orgány obce.....	24
3.3 Volby.....	26
3.3.1 Volební systémy.....	28
3.3.2 Volby do zastupitelstev obcí	31
3.4 Volební chování	32
3.4.1 Modely volebního chování.....	33
3.4.2 Stranická identifikace.....	34
3.5 Stranické systémy.....	35
3.5.1 Lokální stranické systémy.....	37
3.5.2 Lokální politické stranictví	37
4 Empirická část.....	40
4.1 Charakteristika města Štětí.....	40
4.1.1 Základní charakteristika.....	40
4.1.2 Obyvatelstvo	41
4.1.3 Zaměstnanost, nezaměstnanost, průměrné příjmy	42
4.2 Politická charakteristika	44
4.2.1 Vývoj účasti ve volbách v obci Štětí.....	44
4.2.2 Výsledky komunálních voleb v minulých letech.....	45
4.2.3 Politické subjekty kandidující v roce 2018	46
4.3 Výsledky komunálních voleb 2018	51
4.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření	51
4.4.1 Charakteristika respondentů.....	52

4.5	Účast v komunálních volbách 2018 v obci Štětí.....	58
4.5.1	Závislosti účasti v komunálních volbách 2018 na věku	59
4.5.2	Závislost účasti v komunálních volbách na ekonomickém statusu	61
4.5.3	Závislost účasti v komunálních volbách 2018 na vzdělání.....	62
4.6	Způsob volby občanů v komunálních volbách 2018 v obci Štětí	64
4.6.1	Závislost způsobu volby na nejvyšším dosaženém vzdělání	66
4.6.2	Závislost způsobu volby na příjmu	68
4.7	Faktory ovlivňující rozhodnutí voliče	70
4.8	Komparace výsledků voleb	76
4.9	Shrnutí výsledků.....	77
5	Závěr.....	80
6	Seznam použitých zdrojů	82
7	Přílohy	85
	Příloha A Znak a prapor města Štětí	85
	Příloha B Dotazníkové šetření	86

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva	24
Tabulka 2 Sídlní struktura České republiky 2018	39
Tabulka 3 Místní části.....	40
Tabulka 4 Vývoj počtu obyvatel.....	41
Tabulka 5 Věková struktura (2018)	42
Tabulka 6 Národnostní struktura.....	42
Tabulka 7 Ekonomické subjekty ve vybraném odvětví	43
Tabulka 8 Vývoj nezaměstnanosti v %.....	44
Tabulka 9 Vývoj volební účasti v obci Štětí	45
Tabulka 10 Výsledky komunálních voleb v roce 2002.....	45
Tabulka 11 Výsledky komunálních voleb v roce 2006.....	45
Tabulka 12 Výsledky komunálních voleb v roce 2010.....	46
Tabulka 13 Výsledky komunálních voleb v roce 2014.....	46
Tabulka 14 Pohlaví respondentů.....	52
Tabulka 15 Věkové kategorie	53
Tabulka 16 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	55
Tabulka 17 Ekonomický status respondentů	56
Tabulka 18 Rodinný stav respondentů.....	57
Tabulka 19 Důvod nezúčastnění se voleb.....	58
Tabulka 20 Účast v komunálních volbách.....	59
Tabulka 21 Věková struktura účastníků voleb.....	60
Tabulka 22 Očekávané četnosti účastníků v závislosti na věku	60
Tabulka 23 Struktura voličů dle ekonomického statusu	62
Tabulka 24 Očekávané četnosti voličů dle ekonomického statusu.....	62
Tabulka 25 Struktura voličů dle vzdělání	63
Tabulka 26 Očekávané četnosti voličů dle vzdělání.....	63
Tabulka 27 Způsob volby občanů obce Štětí v komunálních volbách 2018	65
Tabulka 28 Způsob volby dle nejvyššího dosaženého vzdělání	67
Tabulka 29 Očekávané četnosti způsobu volby dle nejvyššího dosaženého vzdělání.....	67
Tabulka 30 Způsob volby dle příjmu.....	69

Tabulka 31 Očekávané četnosti způsobu volby dle příjmu	69
Tabulka 32 Participace občanů na dění v obci	70
Tabulka 33 Struktura participace v závislosti na věku (sledování facebooku).....	71
Tabulka 34 Vzdělání v závislosti na facebookových stránkách	72
Tabulky 35 Vzdělání v závislosti na návštěvnosti facebookových stránek.....	73
Tabulka 36 Faktory ovlivňující volbu	74
Tabulka 37 Vliv známosti kandidáta na volbu	75
Tabulka 38 Výsledek komunálních voleb 2018 dle dotazníkového šetření	76

Seznam grafů

Graf 1 Výsledky komunálních voleb 2018 v obci Štětí.....	51
Graf 2 Pohlaví respondentů	52
Graf 3 Věková struktura respondentů	54
Graf 4 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	55
Graf 5 Kategorie dle ekonomického statusu	56
Graf 6 Rodinný stav respondentů	57
Graf 7 Účast v komunálních volbách 2018	59
Graf 8 Struktura voličů dle věku.....	61
Graf 9 Struktura obyvatelstva dle vzdělání.....	64
Graf 10 Způsob volby občanů obce Štětí v komunálních volbách 2018	66
Graf 11 Způsob volby dle nejvyššího dosaženého vzdělání.....	68
Graf 12 Poměr participace na dění v obci.....	71
Graf 13 Poměr participace občanů na dění v obci dle věku	72
Graf 14 Poměr participace občanů na dění v obci	74
Graf 15 Vliv známosti na volbu.....	75
Graf 16 Výsledky komunálních voleb dle dotazníkového šetření	76

1 Úvod

Termín demokracie se datuje již do starověkého Řecka, kde Aristoteles a Platón vysvětlovali tento pojem jako systém, v němž masy vládou a moudrost s majetkem jdou stranou. Demokracii lze rozdělit na participativní, v níž se občané bezprostředně zapojují do rozhodování a zastupitelskou, která je zprostředkována volebním právem. Právě volby patří mezi základní pilíře zastupitelské demokracie, neboť občané pomocí voleb pověřují své zástupce výkonem státní moci a v případě nespokojenosti s jejich činností, mají možnost zvolit mezi jinými politickými alternativami.

Volební právo je všeobecné, rovné a tajné. V 19. století se v Čechách volilo dle volebních kurií, což byl typ přístupu k volebnímu právu. Občané se dělili do skupin podle výše majetku a podle přidělené skupiny měl jejich hlas váhu. Tento kuriální systém byl zrušen roku 1907, kdy se zavedl systém jedinovolby, a tak se poprvé objevilo všeobecné, rovné a tajné volební právo. Volební právo však v této době měli pouze muži starší 24 let, kteří měli rakouské státní občanství a bydleli v českých zemích alespoň jeden rok. Všeobecné volební právo v nynější podobě bylo u nás zavedeno po vzniku Československé republiky a zakotveno v Ústavní listině z roku 1920. Rozdíl oproti současnosti spočíval pouze v aktivním a pasivním volebním právu.¹

Pro zachování demokratického principu voleb je nutné, aby se občané ve velké míře aktivně účastnili nejen parlamentních voleb, ale především i těch na lokálních úrovních. Vyšší míra participace občanů na politice dle některých autorů ukazuje kvalitu demokratického systému. Komunální politické systémy, kterých se celá práce týká, představují nejnižší stupeň politického rozhodovacího procesu a jejich charakter se liší především v závislosti na velikosti a počtu obyvatel dané obce. Právě na lokální úrovni mají občané největší možnost podílet se na vládě, protože komunální politika se jich přímo dotýká a mají k ní nejbliže.

Diplomová práce je pojata jako případová studie ex post. Text celé práce je strukturován do dvou základních částí – teoretické a empirické. Vzhledem k rozsáhlosti tématu, o které se diplomová práce opírá, jsou v úvodu teoretické části přiblíženy pojmy jako politika,

¹ Historie parlamentarismu a české ústavnosti [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=697>

demokracie, stranictví, volby a volební chování, které jsou stěžejní pro vymezení celého konceptu práce.

Počátek empirické části je věnován charakteristice města Štětí, především z jeho demografického, socioekonomického a politického hlediska. Dále jsou představeny politické subjekty, které kandidovaly v komunálních volbách 2018 v obci Štětí, výsledky těchto komunálních voleb a volební účast. Předmětem samotného výzkumu jsou zejména voliči a jejich volební rozhodování. V oblasti výzkumu politiky je teorie volebního chování často zkoumaným a diskutovaným tématem. Přesto se názory autorů na toto téma mnohdy liší. Závěr práce nabízí shrnutí vybraných významných aspektů ovlivňujících volební chování občanů města Štětí.

Ke studiu dokumentů byly využity odborné publikace, jež se zabývají demokracií, komunální politikou, stranickými systémy, volbami, volebním chováním a také judikatura České republiky. Jako další zdroje byly použity především dokumenty Českého statistického úřadu, dokumenty politických subjektů a internetové studie volebního chování od autorů Kopřivy, Vlachové a dalších.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Stěžejním cílem je identifikovat vliv vybraných demografických a socioekonomických aspektů na volební chování a rozhodování občanů v komunálních volbách 2018 v obci Štětí, který bude naplňován především skrze vyhodnocování volební účasti a použitým způsobem volby.

Dílčím cílem v rámci řešení cíle hlavního bylo ověřit závislost zvolených demografických a socioekonomických charakteristik na volební chování obyvatel města, na jejich aktivní účast u voleb a zvolený způsob volby. Dále objasnit na základě dat z dotazníkového šetření důvody volebního rozhodování občanů a pokusit se zjistit příčiny nízké volební účasti. Poslední kontrolním cílem bylo porovnat reálné výsledky komunálních voleb 2018 v obci Štětí s odpověďmi respondentů v prováděném dotazníkovém šetření.

2.2 Metodika

Diplomová práce je pojata jako případová studie prováděná v obci. Prvním krokem celého průzkumu byla literární rešerše, která poskytla práci teoretická východiska. Na základě nabytých teoretických poznatků bylo formulováno několik hypotéz:

H: Účast v komunálních volbách 2018 ve městě Štětí nezávisela na věku.

H: Účast v komunálních volbách 2018 ve městě Štětí nezávisela na ekonomickém statusu.

H: Účast v komunálních volbách 2018 ve městě Štětí nezávisela na dosaženém vzdělání.

H: Způsob volby nezávisí na nejvyšším dosaženém vzdělání.

H: Způsob volby nezávisí na výši příjmu.

Prostřednictvím testování těchto hypotéz a dalšími technikami případová studie analyzuje problematiku zejména socioekonomických faktorů a jejich vliv na volební chování v obci Štětí. K získání potřebných dat bylo sestaveno dotazníkového šetření (dále Šetření voličů 2019/2020), zabývající se především problematikou komunálních voleb a jejich konsekvencí. Práce proto měla charakter převážně kvantitativního výzkumu prováděného na základě primárních dat. S využitím metody dotazníkového šetření práce identifikovala socioekonomické aspekty, které mají vliv na komunální volby a zmapovala souvislosti komunálních voleb v roce 2018 v obci Štětí.

2.2.1 Dotazníkové šetření

Tato metoda může mít mnoho podob. Může jít o dotazníkové šetření za účasti nebo naopak bez účasti moderátora tzv. tazatele či výzkumného pracovníka. Výzkumný pracovník pak figuruje jako dohled nad respondenty při zaznamenávání jejich odpovědí a poskytuje účastníkům průzkumu podporu v případě, že jim některá z otázek připadá nesrozumitelná. Jelikož však práce využívá průzkumu bez moderátora, bylo zapotřebí provést několik pilotních průzkumů. Tyto tzv. pilotáže probíhaly během sestavování finální podoby samotného dotazníku a celkově byly provedeny dvakrát, což napomohlo k odhalení nedostatků v kladených otázkách a vnímání otázek respondenty. Na základě pilotních průzkumů vyzkoušených na malých skupinách respondentů (do 15 účastníků) byly koncipovány otázky, které působily na respondenty srozumitelně a neinvazivně.

Dalším rozhodnutím při volbě metody dotazníkovým šetřením je jeho forma, v jaké bude distribuován respondentům. Tento aspekt je zcela jistě jedním z nejvýznamnějších rozhodnutí v průběhu koncepce celého průzkumu. Forma distribuce má totiž vliv rovnou na dva zásadní body průzkumu, mezi které patří zachování rovnocenných podmínek napříč všemi respondenty (validita dat) a návratnost dotazníků. Samozřejmě je neopomenutelným faktem, že z části ovlivňuje také strukturu výběrového souboru. V zásadě se rozeznává několik typů dotazníkového šetření dle distribuce:

- Osobní dotazování
- Telefonní dotazování
- Poštovní dotazování
- Elektronické dotazování

Existuje několik dalších kombinací a variant a to především díky současným technickým možnostem, která nabízejí techniky průzkumů jako PAPI (Paper and pen interviewing), CAPI (Computer assisted personal interviewing) nebo CATI (Computer assisted telephone interviewing)². Pro účely práce byl, zejména kvůli nízké nákladnosti, zvolen internetový dotazník, který zajišťuje stejné podmínky pro účastníky a zároveň zachovává určitou návratnost. Tato forma dotazníkového šetření je též známá jako e-survey.

² BAKER, R. P., BRADBURN, N. M., JOHNSON, R. A. *Computer-assisted personal interviewing: an experimental evaluation of data quality and cost*. 1995, p. 413-431.

Zmíněný výběrový soubor je v souvislosti s problematikou práce tvořen náhodným stratifikovaným výběrem, který byl vytvořen na základě neúplného, někdy též známého jako nevyčerpávajícího statistického šetření s ohledem na reprezentativní úsudkový výběr dle limitů elektronického dotazování.

Kategorizace dotazníků je však mnohem širší. Rozeznáváme také dotazníky dle jejich struktury. Těmi mohou být:

- *Standardizovaný dotazník*, který nabízí respondentům předem definované otázky, na které tito odpovídají.
- *Otevřené otázky*, pracují v zásadě na základě vyjádření názorů jednotlivých respondentů jejich vlastními slovy. Nutno dodat, že tato metoda, ačkoli generuje velmi kvalitní výstupy a hodnotné informace je velice náročná na analýzu získaných odpovědí a jejich správnou interpretaci.
- *Polostrukturovaný dotazník*, nabízí kombinaci obou předchozích. V takovémto dotazníku účastníci naleznou uzavřené otázky nabízející několik variant, ale také možnost vyjádřit se vlastními slovy.

Předkládaná případová studie využívá právě polostrukturovaného dotazníku, který rozšiřuje možnosti tazatele. Této formy bylo využito především kvůli složitosti problematiky. V případě, že by v dotazníku nebylo dostatečné množství variant, je u některých otázek umožněno respondentům odpovědět jinak. Těmito variantami se práce bude zabývat, pokud se objeví opakování odpovědí, jež práce primárně nenabízela.

Svoji segmentaci mají také otázky pokládané respondentům, které se rozčleňují za účelem vhodné skladby resp. vhodného pořadí, jelikož není vhodné např. využívat hlavních tzv. meritorních otázek v samém úvodu dotazníku. Základní kategorizace otázek dotazníkového šetření je následující:

- *Úvodní otázky*, známé též jako zahřívací, by měly zaujmout respondenta a aktivovat jeho pozornost.
- *Identifikační otázky* jsou otázky, které na základě zvolených charakteristik definují účastníky průzkumu.
- *Filtrační otázky* nejčastěji vyřazují respondenty, kteří nejsou relevantní k cíli dotazníkového šetření.
- *Rozřazovací otázky* segmentují respondenty nejčastěji dle vyjádřených postojů či hodnot, se kterými se identifikují.

- *Meritorní otázky* jsou přímo propojeny s cílem práce a tvoří základní východisko.³

Výše uvedených otázek bylo využito v celém rozsahu, přičemž účelem filtračních otázek bylo vyřazení nerelevantních respondentů. V konečném důsledku tedy některé z odpovědí neumožnily účastníkovi průzkumu ve vyplňování pokračovat.

Finální podoba dotazníkového šetření byla spuštěna od 5. prosince 2019 do 5. února 2020, a sice elektronickou formou prostřednictvím internetového portálu Vypĺňto.cz. Portál umožnil snadnou distribuci dotazníků skrze internetové stránky města Štětí a další šíření nejrůznějšími skupinami zaměřenými na vybranou lokalitu v rámci sociálních sítí. Sociálních sítí bylo využito především ke zvýšení dosahu, který měl obohatit analytické možnosti předkládané práce, ačkoli v souvislosti s tímto rozhodnutím byl akceptován limit plynoucí z využití sociální sítě. Tento limit je nevyhnutelně spjatý se strukturou populace na sociální sítí a může určitým způsobem zkreslit výsledky vlivem mladších generací.

2.2.2 Techniky vyhodnocení dotazníkového šetření

K vyhodnocení dotazníkového šetření bylo využito matematicko-statistických aparátů a popisných technik. Mezi hlavní metody využívané k naplnění stanoveného cíle patřily: analýza aritmetického průměru, rozdělení četností, popisná statistika či Pearsonův chí-kvadrát test nezávislosti.

Testu nezávislosti bylo využito ve vztahu ke stanoveným pracovním hypotézám, které jsou součástí komplexní analýzy. Tento test se sestává z několika navazujících kroků, generující výstupy, na základě kterých je hypotéza dále potvrzena nebo zamítnuta ve prospěch alternativy. Alternativou v případě předkládané práce je ve všech případech závislost. Zvolený χ^2 test nezávislosti je založen na porovnávání pozorovaných četností s četnostmi očekávanými, tedy takovými, které jsou předpokládány, pokud by byl vztah mezi veličinami nezávislý. Prvním krokem prováděného testu je sestavení tabulky četností dvou zvolených veličin. Následně jsou vypočítány očekávané četnosti, které jsou rovněž uskupeny do tabulky. Očekávané četnosti jsou vyjádřením četností, kterých je dosaženo součinem příslušných marginálních četností. Jako testové kritérium je využívána hodnota K , která je vyjádřena sumou podílu druhé mocniny rozdílu očekávaných a skutečných

³ MAJEROVÁ, V.; MAJER, E. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství část II.* 2013, s. 66-74.

četností a hodnoty skutečných četností, která je jmenovatelem. Matematické vyjádření vztahu vypadá následovně:

$$K = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

Je však zapotřebí dodržovat podmínky dobré aproximace, jelikož pouze za předpokladu splnění těchto podmínek má testové kritérium přibližně χ^2 rozdělení s $(r-1)(s-1)$ stupni volnosti. Podmínky dobré aproximace jsou stanoveny takto:

- žádná z očekávaných četností nesmí být menší 2;
- alespoň 80% podíl z očekávaných četností musí být větší 5.

Po splnění těchto podmínek je p-hodnota $= 1 - F_0(x_{OBS})$, přičemž F_0 je distribuční funkce χ^2 rozdělení s $(r-1)(s-1)$ stupni volnosti. Vyčíslená hodnota K je porovnávána s tabulkovou hodnotou vybraných kvantilů χ^2 rozdělení v stupni volnosti dle stanovené hladiny významnosti α , která byla primárně stanovena na hodnotu 0,05 resp. oborem kritických hodnot.

Všechny zmíněné analýzy budou využity ke komplexní analýze a vyhodnocení veškerých primárních dat, tak aby byl jejich potenciál využit v maximální možné míře směrem k naplnění cíle práce v celém rozsahu.

K posouzení a srovnání reálných výsledků komunálních voleb a výsledků z dotazníkového šetření bude využita komparativní metoda.

3 Teoretická východiska

3.1 Politika

Slovo politika je odvozeno od slova „polis“, které se v antickém Řecku používalo k označení obce či městského státu. Takto bylo označováno nejen území – zemědělská půda, ale také instituce, jež byly zapojeny do přijímání politických rozhodnutí. Politika a politická moc je vázána na určité území, které nazýváme politický prostor. Politický prostor není složen pouze z institucí, jež vykonávají politiku, ale jde o celý proces její tvorby i se všemi aktéry. Musí se jednat o územně definované teritorium s vymezenými hranicemi své působnosti. Za základní územní jednotku je považován stát.⁴

I přesto, že se znaky politiky objevovaly již ve starověkém Řecku, za prvního skutečného vědce lze označovat až Niccola Machiavelliho, který je pokládán za zakladatele nové politické vědy. Machiavelli překročil hranice filozofického uvažování a politiku vysvětloval jako učení o moci, dobrém vládnutí a zajištění veřejného blaha.⁵ Další definicí, jež stojí za zmínku je prohlášení německého kancléře Otto von Bismarcka na Říšském sněmu: „politika není věda, ale umění“. Tímto výrokem měl na mysli umění vládnout a vykonávat kontrolu ve společnosti přijímáním a vykonáváním kolektivních rozhodnutí. Americký politolog jménem David Easton definuje politiku zase jako „autoritativní alokaci hodnot“. Politika je podle něj souhrn postupů, jimiž stát reaguje na nátlak ze strany občanů tím, že udílí výhody, odměny a tresty.⁶ Politiku si každá generace může vysvětlovat jinak, platí však, že se jedná o činnost, prostřednictvím které lidé tvoří, chrání a mění obecná pravidla. Tradiční je také definice, že politika znamená vše, co se týká státu a zaměřuje se na mechanismy vládnutí včetně osob, kterých se tyto mechanismy týkají.

Slovo politika vyvolává v lidech mnoho asociací a mnohdy to nejsou asociace pozitivní. „Pojí se s představou trampot, poruch a dokonce násilností na jedné straně a klamání, manipulací a lhaní na straně druhé.“⁷ Negativní představy jsou s politikou spojovány především proto, že mezi ní a státními záležitostmi existují vazby, které si lidé často

⁴ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 2008, s. 15.

⁵ ŘÍCHOVÁ, B. *Přehled moderních politologických teorií*. 2000, s. 14.

⁶ HEYWOOD, A. *Politologie*. 3. 2008, s. 23.

⁷ Tamtéž, s. 22.

spojují s činností politiků. Na politiky se často nahlíží jako na osoby bažící po moci vládnout bez ohledu na názor a potřeby veřejnosti. Nicméně existuje nespočet různých definic politiky, které se snaží vyvrátit záporné názory a obhájit politiku jako potřebnou, hodnotnou a chvályhodnou činnost.

3.2 Demokracie

Jednou z nejvýznamnějších událostí politických dějin bylo, když se političtí myslitelé přiklonili k demokracii. Již Aristoteles a Platón v antickém Řecku pohlíželi na demokracii jako na systém, ve kterém masy vládou a moudrost s majetkem jsou stranou. Po mnoho let demokracie vzbuzovala negativní představy a lidé ji vnímali jako vládu masy. Až po zhroucení politických ideologií, jež provázely 20. století, se demokracie zdála jako jediný možný stabilní a trvalý systém.

Slovo demokracie je složenina ze dvou řeckých slov. Prvním je slovo „demos“, znamenající lid a druhým „kratós“, v překladu vláda či moc. Termín „demos“ v Řecku původně vyjadřoval množství nebo se používal k označení něčeho chudého. Bernard Crick slovo demokracie definoval následovně: „demokracie je slovo, které má ve světě veřejných věcí zřejmě nejmlhavější význam“⁸. Co se týče samotné podstaty slova demokracie, ta byla nejlépe definována známým výrokiem Abrahama Lincolna v Gettysburgu, který řekl, že se jedná „o vládu lidu, lidem a pro lid“. Snaha pochopit povahu demokratického vládnutí však tímto neskončila a nadále se společnost snaží zodpovědět v zásadě tři hlavní otázky:

- Kdo je lid?
- Jak by měl lid vládnout?
- Kam by vláda lidu měla sahat a kde už jsou její hranice?

Jeden z hlavních rysů demokratického systému je princip politické rovnosti. Politická moc a vliv má být rovnoměrně rozdělena. Toto lze chápat dvojitým způsobem, buď že hlas každého jedince má stejnou váhu nebo jako rovné rozdělení politických práv či sociální rovnost. Demokracie v užší definici znamená, že lidé vládou sami sobě navzájem, podílejí se na rozhodnutích, která utvářejí jejich životy a ovlivňují jejich společnost. Podílení se na vládnutí může mít několik forem, dvě základní rozdělení je na demokracii přímou a zastupitelskou.

⁸ CRICK, B. *Democracy: A Very Short Introduction*. 2002, s. 130.

Přímá demokracie, někdy také „participativní“ znamená bezprostřední zapojení do rozhodování pomocí referend, masových shromáždění a jiných obdobných nástrojů. Je založena na nezprostředkované účasti lidu na úkolech souvisejících s vládnutím. Obsáhlejší formou je demokracie zastupitelská, jež je zprostředkovávána pomocí volebního práva. Tato forma demokracie je omezená, neboť občané se na ni podílejí jen zřídka a krátkodobě. Omezuje se na volební akt, při kterém si lid vybírá své zástupce. „Tato forma vládnutí je demokratická pouze natolik, nakolik reprezentace vytváří spolehlivou a účinnou vazbu mezi vládnoucími a ovládanými.“⁹

3.2.1 Lokální demokracie

Samotný pojem lokální demokracie není jednoduché objasnit pouze jednou definicí, zahrnuje několik pojmů jako je lokální politika, lokální stranictví, ale i samospráva. Obecně lze říci, že se jedná o politický proces na lokální (regionální) úrovni.

Lokální úroveň demokratického procesu můžeme rozdělit na přímou a zastupitelskou demokracii. Přímá demokracie je spojena s životem komunit v obcích a zastupitelská je občany zprostředkovaná demokracie, ve které volí své zástupce. Lokální demokracie je mnohdy zastíněna národní politickou úrovní, a proto se netěší příliš velké pozornosti či volební účasti.¹⁰

Výsledky komunálních voleb jsou hodnoceny na základě úspěšnosti parlamentních politických stran, i přestože ve velkých městech mají výsledky komunálních voleb jinou vypovídající hodnotu, vzhledem k vývoji celostátního rozložení politických sil, než v obcích menších, kde mohou být výsledky rozložení politických sil velmi zkrslené.¹¹

Americký profesor Robert Alan Dahl rozlišoval v historickém, demokratickém vývoji tři důležité transformace. První z nich začala již v 5. století před naším letopočtem v řeckých městských státech a důležitým mezníkem v rozhodovacím procesu se stalo zavedení principů přímé demokracie. V novověku nastala druhá transformace, která přinesla zavedení zastupitelského systému v desítkách nejvyspělejších zemí světa. Třetí

⁹ HEYWOOD, A. *Politologie*. 2008, s. 98.

¹⁰ BUBENÍČEK, V.; ČMEJREK, J.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 2010, s. 9.

¹¹ Tamtéž, s. 7.

transformace by měla spočívat v globálním rozšíření zastupitelské demokracie a poklesu významu tradic a zvyklostí.¹²

Přímá demokracie, jež byla popsána Dahlem, byla v antice vázána na lokální prostor, který reprezentovaly malé komunity městských států. V městských státech se pravidelně shromažďovali všichni obyvatelé starší nad třicet let, aby se přímo podíleli na zákonech, rozhodnutích a záležitostech polis. Z těchto shromáždění byli vyřazeni otroci, ženy a usedlí cizinci. Naproti tomu zastupitelská demokracie je zprostředkováním politické moci občanů skrz vybrané zástupce. Tento model vznikl souběžně v rámci formování národního státu, který vytváří větší politický prostor.¹³

3.2.2 Územní samospráva

Lokální politikou rozumíme politiku uskutečňovanou na úrovni obce či kraje, která se odehrává v prostředí územní samosprávy. Lokální politika má svá specifika, jimiž jsou například dobrá znalost prostředí, občanů, všech místních souvislostí, zapojení občanů do správy věcí veřejných, reálná decentralizace správy společnosti, vysoký potenciál sdružovat tři základní sektory společnosti, přímá demokracie, silnější občanská kontrola nebo vznik zájmových skupin.¹⁴

Pojem územní samospráva můžeme vysvětlit jako oprávnění obce obstarávat právem vymezený okruh záležitostí samostatně a relativně nezávisle na státu. Obecní samospráva realizuje vlastní samosprávnou moc, která však není neomezená. Není možné, aby samospráva rozhodovala a vykonávala veškeré moc sama, a proto jsou zřizovány samosprávné orgány.¹⁵

3.2.2.1 Obecní zřízení

Česká republika je členěna na obce, které jsou samosprávnými celky a kraje, jež jsou označovány jako vyšší územně samosprávné celky. Toto rozdělení je zakotveno v čl. 99, Hlavě VII. Ústavy České republiky.

¹² ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 2008, s. 24.

¹³ BUBENÍČEK, V.; ČMEJREK, J.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 2010, s. 9-10.

¹⁴ VANÍČEK, J. *Lokální politika*. 2009, s. 14.

¹⁵ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 12.

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích je obec základním územním samosprávným celkem tvořeným společenstvím občanů a vymezeným hranicí. Obec je veřejnoprávní korporací disponující vlastním majetkem, znakem, praporem, pečeti a finančními zdroji. Vystupuje v právních vztazích samostatně svým jménem a na svou odpovědnost. Obec by měla pečovat o své občany, hledět na jejich potřeby a také starat se o všestranný rozvoj svého území. Mezi charakteristické znaky obce lze tedy zařadit: vlastní katastrální území, obyvatelstvo, soustavu orgánů, jimiž obec jedná a uskutečňuje svou vůli, právní subjektivitu, vlastní majetek a rozpočet. Při plnění úkolů musí chránit veřejný zájem. Podmínkami pro vznik obce, vyplývající ze zákona, je vlastní katastrální území a nejméně 1 000 obyvatel.

V zákoně o obcích jsou obce děleny do tří kategorií podle počtu obyvatel, a to na obce, města a statutární města, která zaujímají zvláštní postavení. Za město je považována obec, která čítá minimálně 3 000 obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví po odsouhlasení vládou předseda Poslanecké sněmovny. Městys je zvláštní status obce a jejích venkovských částí, která je velikostně a významově stojící na pomezí vsí a městem. Statutární města se mohou členit na dílčí samosprávné celky, jako jsou městské části nebo obvody, které mají vlastní orgány samosprávy. Takových statutárních měst je v České republice 27 včetně hlavního města Prahy. Postavení města Prahy je upraveno v samostatném zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Dále zákon o obcích společně se zákony o stanovení obcí s rozšířenou působností a s pověřeným úřadem dělí obce na tři typy. I. typem jsou obce se základním výkonem správy, II. typem jsou obce s pověřeným obecním úřadem, které na svém území vykonávají státní správu v rozsahu přiznaném v zákoně i pro okolní obce a posledním III. typem jsou obce s rozšířenou působností, jež přenesenou státní správu vykonávají též pro obce v okolí. Zvláštní existenci tzv. mezistupňů mezi I. a II. typem upravuje zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu. Jedná se o kombinaci základního rozsahu přenesené působnosti s pověřeným matričním či stavebním úřadem.¹⁶

Občanem obce je každá fyzická osoba se státním občanstvím České republiky, která je v dané obci hlášena k trvalému pobytu. Každý svéprávný občan, který dosáhl 18let má

¹⁶ Tamtéž, s. 64-65.

v komunálních volbách právo volit a být volen do zastupitelstva obce a také hlasovat v místních referendech. Může docházet na jednání zastupitelstva, připomínkovat projednávané věci v souladu s jednacím řádem, nahlížet do usnesení zastupitelstva, rady obce, výborů i komisí obce, má také právo nahlížet a vyjadřovat svá stanoviska k návrhu rozpočtu a k závěrečnému účtu obce za předchozí kalendářní rok. Občanem obce se může stát i osoba starší 18let, která nemá v obci hlášený trvalý pobyt, ale vlastní v ní nemovitost. Takový občan však nemá možnost volit a být volen, ani hlasovat v místních referendech. Obec má také možnost udělovat čestná občanství, občanům jiných obcí, cizincům nebo také posmrtně.¹⁷

3.2.2.2 Orgány obce

Obce jsou spravovány prostřednictvím volených orgánů, jako je zastupitelstvo, rada obce, starosta, obecní úřad a další zvláštní orgány obce. Zastupitelstvo obce je složeno ze členů, jež jsou občany voleni na čtyři roky podle zásad poměrného zastoupení. Při stanovení počtu zastupitelů rozhoduje především počet obyvatel a velikost katastrálního území, přičemž se vždy přihlíží ke stavu obyvatel obce k 1. lednu příslušného kalendářního roku.¹⁸ V následující tabulce 1 je uvedeno rozmezí počtu členů zastupitelstva v závislosti na počtu obyvatel obce.

Tabulka 1 Počet členů zastupitelstva

Počet obyvatel v obci	Počet členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: Vlastní zpracování. BUBENÍČEK, V.; ČMEJREK, J.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 2010, s. 39.

¹⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích (obecní zřízení)

¹⁸ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 2007, s. 170.

Mandát členovi zastupitelstva vzniká zvolením a složením slibu. Naopak mandát členovi zaniká odmítnutím, složením slibu s výhradami, úmrtím zastupitele, doručením písemné rezignace, volbou nového zastupitelstva nebo zánikem obce.

Zastupitelstvo z řad členů navrhuje a volí starostu a místostarostu, které má pravomoc též odvolat z funkce. Dále může zakládat a rušit vlastní orgány, volit jejich předsedy a členy, určovat počet členů rady a ukládat všem těmto orgánům úkoly. Jednání zastupitelstva svolává a moderuje starosta obce a zasedání se uskutečňují dle potřeb, minimálně však jednou za čtvrtletí. Samotného zasedání se může zúčastnit veřejnost, jež má možnost vznášet k zastupitelům dotazy. Z každého zasedání je sepsán zápis projednávaných témat, který podepisuje starosta společně s pověřenými ověřovateli. Tento zápis je následně vyvěšen na úřední desce či musí být k dispozici k nahlédnutí na obecním úřadě.¹⁹

Rada obce představuje výkonný orgán v rámci samostatné působnosti. Je složena ze starosty, místostarosty a ostatních zvolených členů z řad zastupitelstva. Počet členů musí být vždy lichý a nesmí přesáhnout třetinu počtu členů zastupitelstva. Obvykle se pohybuje mezi 5 až 11 členy, přičemž v obci s méně než 15 zastupiteli se rada obce nevolí. V takovém případě zastupuje funkci rady sám starosta obce. Zasedání rady obce jsou neveřejná, avšak z jednání je pořízen zápis, který je dostupný do sedmi dnů od zasedání a je přístupný zastupitelstvu k nahlédnutí na obecním úřadě.

Úkolem rady je připravovat návrhy pro zasedání zastupitelstva, dohlíží na jeho plnění a zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu.²⁰

Starosta reprezentuje a zastupuje obec navenek. Je volen z řad zastupitelů, a ačkoli není volen přímo voliči, je vnímán jako nejvýraznější osobnost komunální politiky. Mezi úkoly starosty patří dohlížení nad hospodařením obce, plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních předpisů - uzavírá a ukončuje pracovní poměry se zaměstnanci obce, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti, zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obcích, kde není tajemník obecního úřadu a je odpovědný za informování veřejnosti o záležitostech obce. Starosta se z výkonu své funkce zodpovídá zastupitelstvu, které dle potřeb svolává a řídí. V nepřítomnosti či odvolání starosty zabezpečuje plnění úkolů místostarosta. Starosta společně s místostarostou podepisují právní předpisy obce.

¹⁹ BALÍK, S. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. 2003, s. 27-28.

²⁰ BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 68.

Obecní úřad je tvořen zaměstnanci, tajemníkem, místostarostou v čele se starostou. To jakým způsobem je složen obecní úřad, závisí na velikosti obce. Rada obce má pravomoc a obecním úřadě zřizovat odbory a oddělení. Obecní úřad v samostatné působnosti plní úkoly uložené zastupitelstvem či radou a zároveň pomáhá v činnosti výborům a komisím. V případě, že má obec se základním rozsahem přenesené působnosti alespoň dva odbory, může si zvolit tajemníka. Naopak funkci tajemníka musí zřizovat vždy obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Tajemník má za úkol řídit činnost obecního úřadu a kontrolovat, zda jsou usnesení zastupitelstva a rady plněna. Zastupitelstvo obce zřizuje výbory, dle zákona o obcích musí povinně zřídit výbor kontrolní a finanční a v případě, že v obci žije více než 10 % občanů hlásící se k jiné než české národnosti, je obec povinna zřídit rovněž výbor pro národnostní menšiny. Zastupitelstvo může v přidružených částech obce zřídit osadní výbor, jehož členy jsou určeni z občanů trvale hlášených k pobytu v příslušné části obce. Osadní výbor předkládá radě, zastupitelstvu a ostatním výborům návrhy týkající se rozvoje a rozpočtu obce. Členy do výborů navrhuje zastupitelé obce a v jejich čele vždy stojí jeden ze zastupitelů. Výbory plní úkoly, jimiž je zastupitelstvo pověřilo, a za svou činnost mu odpovídají. Počet členů výborů je vždy lichý, neboť k přijetí usnesení je potřeba nadpoloviční většina hlasů přítomných členů. Komise jsou iniciativními a poradními orgány obecní rady, která je zřizuje. Jejich usnesení, stejně jako u výborů, musí být přijato většinou členů.

3.3 Volby

Pod pojmem volby si mnozí představují demokracii v praxi. Na volby je pohlíženo jako na samotné jádro politického procesu a jsou nástrojem, kterým určený soubor občanů státu vybírá a obsazuje veřejné úřady a funkce. Lidé pomocí voleb mají možnost politiky volat k odpovědnosti, požadovat po nich, aby sledovali veřejné mínění a zájmy, a určitým způsobem mohou kontrolovat vládu.²¹ Volby jsou v zastupitelské demokracii klíčové, neboť se v nich projevují postoje a preference občanů, kteří touto formou participují na politice.

²¹ HEYWOOD, A. *Politologie*. 2008, s. 289.

V následující části jsou vyjmenovány a vysvětleny základní funkce voleb:

- **integrační funkce:** politické síly mnohdy reprezentují různé a odlišné postoje, zájmy a cíle, volbami dochází k jejich sjednocení a zároveň i ke sjednocení společnosti.
- **kontrolní funkce:** vyjadřuje možnost kontrolovat zastupitelské i exekutivní orgány a v případě nespokojenosti s jejich činností, mohou občané pomocí voleb změnit politickou reprezentaci.
- **legitimační funkce:** je silně propojena s kontrolní funkcí, neboť pomocí voleb získává politická moc důvěru občanů. Ta se vztahuje nejen na celý politický systém, ale i na konkrétní zvolené strany a zastupitele.
- **funkce občanská:** pod touto funkcí si lze představit podíl občanů na politickém životě společnosti.
- **funkce výběru:** vláda je formována na základě výběru a přání voličů.

Volby jsou založeny na principu všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Důležitou podmínkou funkčnosti voleb je také pluralita politických stran a možnost svobodné volby. Volič nesmí být nucen k rozhodnutí volit a měl by získat dostatek informací o politické straně či kandidátech, aby si vytvořil vlastní úsudek.²²

Výklad pojmu voleb se u autorů zabývajících se politologií různí, Andrew Heywood mezi hlavními funkcemi voleb řadí následující body:

- **Nábor politiků:** politické strany a uskupení nominují své favority na kandidátní listiny, přičemž kandidáti nutně nemusí mít znalosti v oboru. Ideálními kandidáty se tak mnohdy stávají lidé s osobním kouzlem, řečnickým uměním a sympatickým vzezřením.
- **Sestavování vlád:** v České republice se používají dva typy volebních systémů. Prvním typem je poměrný volební systém, který se využívá při volbách do Poslanecké sněmovny a zastupitelstev krajů, obcí a vláda se tak může vytvořit i povolebním vyjednáváním. Druhým typem je většinový volební systém, který se využívá při volbách do Senátu či volbě prezidenta ČR a ten vyváří vládu přímo.
- **Zajišťování reprezentativnosti:** volby jsou nástrojem voličů, skrze který je vládě sdělen požadavek veřejnosti. Musí však existovat možnost odvolání, aby občané mohli sledovat a kontrolovat naplňování mandátu.

²² ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 2008, s. 48.

- **Ovlivňování politické linie:** volby přímo ovlivňují politiku pouze v situaci, že ve volebních kampaních dominuje jediné téma, v ostatních případech jen odrazují vládu od sledování nepopulární politiky. Politická linie je ovlivňována častěji praktickými ohledy, než těmi volebními.
- **Výchova voličů:** informace ohledně voleb a politiky mají výchovný dopad tehdy, když informace i způsob jejího podání probudí zájem veřejnosti a vyvolá diskusi. Politické strany a subjekty však ve vlastním zájmu podávají informace neúplné, neboť jim nejde o vzdělávání voličů, nýbrž o jejich přesvědčení.
- **Legitimizování:** volební kampaně jsou považovány za rituál mající řád, jenž je doprovázen určitou mírou ceremoniality. Volby motivují lidi k participaci na dění ve státě, v politice.
- **Posilování elit:** elity pomocí voleb mohou manipulovat a ovládat masy. Politickou nespokojenost lze uklidnit právě volbami, které v občanech vyvolávají dojem, že oni jsou ti, kteří disponují mocí vládnout.²³

3.3.1 Volební systémy

Volební výsledky závisí na mnoha aspektech, jako jsou volební účast, vůle voličů, ale především na uzákoněném volebním systému. Volební systémy lze definovat pomocí několika základních pojmů, které jsou uvedeny níže.

Volební obvod

Volební obvod je měřen přidělovaným počtem mandátů a má vliv na proporcionalitu voleb, která se úměrně zvětšuje společně s volebním obvodem. Nezáleží tedy na počtu obyvatel ani na územní rozloze.

Každá obec tvoří jeden volební obvod, zastupitelstvo však má pravomoc vytvořit více volebních obvodů, přičemž obec do 10 000 obyvatel musí v každém z nich mít nejméně pět mandátů, obec do 50 000 sedm mandátů a obec nad 50 000 obyvatel nejméně devět mandátů.²⁴

²³ HEYWOOD, A. *Politologie*. 2008, s. 297-298.

²⁴ BUBENÍČEK, V.; ČMEJREK, J.; ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 2010, s. 60.

Forma kandidatury

Personální kandidatura se používá u většinového volebního systému. Volič má možnost volit pouze jedinou kandidátní listinu, na které neovlivňuje pořadí uvedených kandidátů. Takováto kandidátní listina je nazývána jako přísně vázaná.

V případě proporcionálního systému disponuje volič možností dát hlas nejen kandidátní listině (přísně vázaná kandidátní listina), ale užít i preferenčního hlasování (vázaná kandidátní listina), a tím může ovlivnit pořadí kandidátů a nemusí se omezovat pouze na jednu kandidátní listinu. Pokud volič hlasuje napříč kandidátními listinami, nazýváme tuto situaci panašováním, panašování je možné u otevřených kandidátních listin.

Struktura hlasu

Jediný hlas lze použít při hlasování v jednomandátových volebních obvodech, kde se užívá forma personální kandidatury nebo ve vícemandátových volebních obvodech u přísně vázaných kandidátních listin. Pro vázané kandidátní listiny jsou obvyklé preferenční hlasy. Kombinované hlasování, při němž volič uděluje hlas na vícero kandidátních listin, je typické pro otevřené kandidátní listiny.

Volební klauzule

Volební nebo též uzavírací klauzule je stanovená hranice, které musí politický subjekt počtem získaných hlasů překročit, aby se probojoval do zastupitelského orgánu. Je užívána nejčastěji v proporcionálním volebním systému, ve kterém má za úkol omezit příliš velkou rozmanitost politických subjektů a v České republice je stanovena na 5 %. Volební klauzule může utvrzovat a stabilizovat postavení etablovaných stran a zabránit vstupu novým politickým stranám.

Volební formule

Jedná se o matematické operace, při níž se převádějí získané hlasy na mandáty. Volební formule v proporcionálním volebním systému jsou založeny na volebních kvótách či volebních dělitelech.²⁵

Ve volbách do obecních zastupitelstev je používána d'Hondtova volební formule. „Český statistický úřad dělí celkový počet platných hlasů, který obdržela kandidátní listina,

²⁵ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 2008, s. 50.

postupně čísla 1, 2, 3 a dále vždy číslem o jedno vyšším tak, aby počet dělicích operací odpovídal počtu kandidátů, kteří jsou na kandidátní listině.“²⁶

V České republice se používají dva volební systémy, prvním je většinový volební systém a druhým z nich je systém proporcionální volební systém.

Proporcionální volební systém

Proporcionální volební systém je založen na vícemandátových volebních obvodech, přičemž jejich počet je vázán na počtu obsazovaných mandátů. Voliči si nevolí mezi kandidáty, ale mezi jednotlivými kandidátními listinami, které představují politické strany. Hlavní předností proporcionálního volebního systému je jeho spravedlivost. Systém je schopen odhalit aktuální rozložení politických sil a rozdělovat mezi ně mandáty. Aby do zastupitelského orgánu nekandidovalo příliš mnoho politických subjektů, musí být tato schopnost kontrolována pomocí zavedené volební klauzule, která představuje pomyslnou hranici pro vstup kandidujících subjektů do Poslanecké sněmovny nebo zastupitelstva. Nevýhodou systému je jeho složitost a větší závislost kandidátů na stranických strukturách nežli na voliči. Získané hlasy ve volbách se musí přepočítávat na mandáty a obtížněji se formuje koalice.²⁷

Většinový volební systém

Většinový volební systém je používán v jednomandátových volebních obvodech. Kandidát, který dostane od voličů absolutní či prostou většinu hlasů získá v daném volebním obvodu mandát. „Hlavní přednosti většinového volebního systému spočívají v jeho jednoduchosti, vysoké personalizaci volby a úzkém sepětí zvoleného zastupitele s volebním obvodem a jeho voliči.“²⁸ Nevýhodou systému lze spatřovat v nerovnoměrném rozložení politických sil, a také zvýhodňování silnějších stran, které mnohdy zastíní menší politické subjekty.

²⁶ BUBENÍČEK, V.; ČMEJREK, J.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 2010, s. 64.

²⁷ Tamtéž, s. 49.

²⁸ Tamtéž.

3.3.2 Volby do zastupitelstev obcí

Zákon č. 491/2001 Sb. upravuje volby do zastupitelstev obcí v České republice. V zákoně jsou uvedeny podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb i rozsah soudního přezkumu. Volby do zastupitelstva obce jsou konány podle zásad poměrného zastoupení na principech všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním a funkční období trvá čtyři roky.

Volební právo se dělí na právo aktivní a pasivní. Aktivní volební právo znamená právo občanů České republiky starších 18let volit, zatímco pasivní volební právo je právo být volen, v obou případech musí být občané právně způsobilí. Tato oblast je upravována v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., který v § 16 definuje občana obce a jeho práva. Právem volit do zastupitelstva obce disponuje právně způsobilá osoba starší 18let, která je přihlášena k trvalému pobytu v obci a zároveň má státní občanství České republiky. Výjimkou je od roku 2001 § 17, který dovoluje volit rovněž občanovi jiného státu Evropské unie, pokud dosáhl požadovaného věku a má nahlášen trvalý pobyt v obci. Právo volit a též být volen takovéto osobě přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána. Občané, kteří jsou zbaveni způsobilosti, nacházejí se ve výkonu trestu odnětí svobody, vykonávají vojenskou službu či vojáka z povolání v zahraničí, nemají možnost vykonávat aktivní volební právo. I když občané ve výkonu trestu odnětí svobody či vojáci nemohou volit, mohou být ve své obci voleni. „S pasivním volebním právem úzce souvisí i slučitelnost funkcí, neboť funkce člena zastupitelstva není slučitelná s funkcí zaměstnance obce či města zařazeným do obecního nebo městského úřadu, pokud vykonává přímo státní správu vztahujících se k územní působnosti příslušné obce či města, nebo jde-li o zaměstnance jmenovaného starostou či primátorem.“²⁹ Podle služebního zákona je funkce zastupitele neslučitelná též s výkonem státní služby.³⁰

Volební systém, který se užívá při volbách do obecních zastupitelstev, je specifický ve způsobu udělování preferenčních hlasů kandidátům. Volič má na výběr dohromady ze třech způsobů volby, a to buď označením listiny celé politické strany, přičemž uděluje všem kandidátům disponibilní hlasy v rozsahu obsazovaných mandátů či hlasováním, kdy zakřížkuje kandidáty různých politických stran na hlasovacím lístku dle počtu

²⁹ BUBENÍČEK, V.; ČMEJREK, J.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 2010, s. 60.

³⁰ Tamtéž, s. 59-60.

obsazovaných mandátů. Poslední možností je kombinace předchozích dvou technik, tedy zakřížkování politické strany a zároveň vybraných kandidátů. V takovém případě zakřížkováním strany udělují voliči zbývající hlasy dle pořadí kandidátů na hlasovacím lístku.³¹

3.4 Volební chování

Za jednu z nejrozsáhlejších oblastí výzkumu politických věd je považováno volební chování, jež zkoumá závislosti ve volbách mezi politickými stranami a elektrorátem. Na volební chování má vliv nejen samotný volební systém, ale také jiné komponenty, jako jsou například volební obvod, míra proporcionality, volební metoda či stanovená forma kandidatury. Volební chování je považováno za důsledek politické kultury, socializace, vztahu mezi různými typy sociálních kategorií (pohlaví, věk, vzdělání, příjem či příslušnost k národnostním menšinám, apod.) a jejich následných politických dopadů.

Za základní teorii, která určuje směr této oblasti je považován behaviorismus. Behaviorismus umožnil pochopit volební chování obdobně, jako chápou přírodovědci biologii nebo fyzikální síly. Důraz je v tomto směru kladen na studium chování lidí, vstupujících do mocenského prostředí. Politologové díky behaviorismu rozšiřovali své odborné práce o rozhovory, dotazníková šetření, statistiky či obsahové analýzy.³²

Hlasování a jeho výsledky jsou jedním ze základních zdrojů informací o interakci společnosti s politikou. Zkoumání volebního chování totiž může mnoho odhalit o politickém systému a o procesu sociálních a politických změn. Volební chování je také utvářeno krátkodobými a dlouhodobými vlivy.

Mezi krátkodobé vlivy lze zařadit stav ekonomiky, neboť popularita vlády závisí na faktorech, jakými jsou inflace, nezaměstnanost nebo příjmová stránka státního rozpočtu. Těchto faktorů často využívají politické strany, které se před termínem konání voleb je snaží nějakým způsobem ovlivnit, aby byly pro voliče atraktivní pro znovuzvolení. Důležitým krátkodobým vlivem je hodnocení stranických leaderů, tzv. rating, neboť média prezentují leadry jako tvář politické strany, případně pak styl a účinnost celé volební kampaně. Volební kampaně mohou trvat i několik let a dobrým nástrojem pro jejich

³¹ KOPŘIVA, R. *Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách zastupitelstev obcí*. 2012, s. 316.

³² ŘÍCHOVÁ, B. *Přehled moderních politických teorií*. 2014, s. 30-31.

hodnocení jsou průběžné průzkumy veřejného mínění, dle kterých lze kampaně upravovat. Významný a dlouhodobý vliv mohou mít masová média a jejich vlastníci, kteří do jisté míry ovlivňují v předvolebním období prezentaci stran a kandidátů.³³

V současné době ovlivňuje volební chování více životní styl než třídní zařazení. Pojem status je možné chápat jako životní styl dané skupiny lidí v souvislosti s jejich využíváním kulturních statků. Tvoří je faktory, jako jsou vzdělání, věk, pohlaví, náboženství, bohatství nebo sociální mobilita.³⁴

3.4.1 Modely volebního chování

Sociologický model

Volební chování uvádí sociologický model do souvislosti s členstvím ve skupině, především v náboženských, věkových a sociálních třídách. Psychologická svázanost voličů je chápána jako důsledek sociálních vazeb mezi nimi a politickými stranami. Střední třídy představují pravicové strany a třídy manuálně pracujících strany levicové. Sociologický systém byl často kritizován, jelikož podle kritiků přehlíží jednotlivce, jeho osobní zájem, názory a hodnoty a soustřeďuje se na sociální skupiny. V moderních společnostech zesláblo pouto mezi společenskými ukazateli a podporou politických stran. Naopak pozornost se zaměřila na oslabování identifikace se společenskou třídou.

Model racionálního výběru

Model racionálního výběru nebo také racionální volby si všímá více jednotlivce než sociálních skupin. Rozhodnutí voliče je chápáno, jako racionální akt a je k němu vždy přistupováno jako k novému váženému rozhodnutí, jež je činěno na základě získaných informací. Volič nehlasuje návykově, ale jeho volba je prostředkem k dosažení určitého cíle. Volič dává svůj hlas takové kandidující straně, která se nejvíce blíží k jeho prioritám, hodnotám a zájmům. Druhý názor uvádí, že volič hlasuje podle konkrétních témat a naznačuje, že strany mohou změnit svou politiku a tím ovlivnit výsledky voleb. Slabinou modelu racionální volby je, že individuální voliče vyčleňuje z jeho sociálního kontextu.

³³ HEYWOOD, A. *Politologie*. 2008, s. 310.

³⁴ MATĚJŮ, P.; VLACHOVÁ K. *Nerovnost, spravedlnost, politika. Česká republika 1991- 1998*. 2000, s. 402.

Model dominantní ideologie

Model dominantní ideologie klade důraz na způsob, jakým skupiny a jednotlivci vykládají svá postavení a též závisí na tom, jakým způsobem jim toto postavení odprezentovala škola, vláda a zejména média, která dokážou svým vlivem změnit politickou komunikaci a preference. Pokud tedy postoje voličů odpovídají dominantní ideologii, strany nemohou přijít s politikou, která se s touto ideologií neztotožňuje. Nevýhodou tohoto modelu je fakt, že vylučuje autonomii osobnosti.

Model stranické identifikace

Časově první model vychází z psychologického pouta člověka k politické straně, kterou podporuje a pokládá za „svou“. Tento model spatřuje hlavní nástroj v rodině. Postoje k politickým stranám se utvářejí identifikací s politickou stranou. Voliči mají tendenci podporovat strany v delším časovém horizontu a jejich stranická identifikace je chápána jako emocionální záležitost. Jednou ze slabin modelu jsou důkazy o tom, že právě tato identifikace mezi stranou a voličem slábne. Klesá počet osob, které se registrují jako členové politických stran a roste počet nezávislých. Model stranické identifikace lépe pomáhá vysvětlit stabilitu volebního chování nežli jeho změny, a proto je vhodný pro studium trvajících vazeb.³⁵

3.4.2 Stranická identifikace

Stranickou identifikací se zabývalo již několik autorů, kteří ve svých dílech řešili náklonnost ke straně, vazbu ke straně nebo třeba samotného ducha strany. Definice pojmu uvádí, že stranická identifikace je osobní vazba jedince k politickému subjektu nebo přímo sounáležitost s takovým subjektem. Model stranické identifikace dle Vlachové vychází ze sociální psychologie a můžeme ho naléznout i pod názvem Michiganský model. Stranická identifikace se považuje za hluboce usazenou vazbou, která se vyvíjí již od dětství, předává se v rodině, v průběhu věku se upevňuje a ovlivňuje voliče nejen při vnímání politiky. Je chápána jako produkt socializace jedince v rodině, ve společnosti nebo komunitě. Jedinec získává stranickou identifikaci nejprve od rodičů, a to v období dospívání, které spadá do rané fáze socializace. Nárůst stranické identifikace je možné

³⁵ HEYWOOD, A. *Politologie*. 2008, s. 311-313; VLACHOVÁ, K. *Stranická identifikace v České republice*. 2000, s. 9.

zaznamenat okolo 30 let věku, přičemž největších hodnot dosahuje až v rozmezí 60 až 65 let.

Pokud se voliči zásadně změní stranická identifikace, je to zpravidla způsobeno nějakou osobní změnou. Vazby voličů ke stranám mají dlouhodobý charakter, mohou být dány různými faktory s různým psychologickým významem a mohou se měnit nebo oslabovat s novými událostmi a nově se objevujícími politickými tématy.

Stranická identifikace neboli vazba ke straně se dělí na pragmatickou, symbolickou a ideologickou. Pragmatická vazba se objevuje u osob, které jsou bez náboženského vyznání, pracují převážně ve velkých korporacích jako zaměstnanci či manažeři a žijí ve městech. Takový volič se ztotožňuje s politickou stranou podporující ekonomické zájmy. Jejich volební chování bývá nejméně stabilní. Symbolickou vazbou se vyznačují voliči s nižším vzděláním, náboženskou vírou, kteří pobývají ve venkovských oblastech. V některých případech ji lze očekávat i u osob samostatně výdělečně činných. Voliči se symbolickou vazbou preferují politické strany, s jejichž symboly a tradicemi se ztotožňují a chování těchto voličů se označuje jako nejstabilnější. Ideologickou vazbu nejčastěji nalezneme u osob s vyšším vzděláním, které jsou politicky aktivní.³⁶

Tam, kde politické strany odrážejí tradiční hluboké sociální protiklady a vzájemně konkurenční hodnotové systémy, je stranická identifikace silnější. Zatímco voliči, kteří podporují strany operující mimo štěpení, mívají slabší tendenci vytvářet si pevné vazby k politickým stranám.³⁷

3.5 Stranické systémy

Existuje mnoho obsáhlých definic, jež vysvětlují pojem stranický systém. Zjednodušená definice by mohla říkat, že jde o konfiguraci politických stran v rámci politického systému a jedná se o soubor vzájemných vztahů mezi politickými stranami a schémata chování, která jsou důsledkem mezistranické rivality. Typický je boj politické strany o hlasy voličů a formování koalic v případě většího počtu stran na politické scéně.³⁸

³⁶ VLACHOVÁ, K. *Stranická identifikace v České republice*. 2000, s. 10-14.

³⁷ VLACHOVÁ, K. *Dynamika pozitivní a negativní stranické identifikace v České republice*. 2003, 487-507.

³⁸ CABADA, L.; KUBÁT, M. *Úvod do studia politické vědy*. 2004, s. 242.

Jedna z variant rozlišení stranických systému je dělení na:

- systém jediné strany (monopartismus, unipartismus, one-party system)
- systém dvou stran (bipartismus, two-party system)
- systém s dominantní stranou (dominant-party system)
- systém více stran (multipartismus)

Systém jedné strany

Termín systém jedné strany neboli one-party system je kontradikce, jelikož slovo systém znamená interakci mezi několika stranami, kdy jedna strana má vlivný monopol a vytváří si těsný vztah ke státnímu mechanismu. Existují dva různé typy systému jedné strany.

První typ se vyskytoval v socialismu, kde vládly komunistické strany a řídily všechny sféry společnosti. Tyto strany byly kádrové, členství v nich mělo politický a ideologický podtext a fungovaly v souladu s ideou marxismu-leninismu. Na zřetel se bere Leninova teze, podle níž strana působí jako „avantgarda proletariátu“, záruka revolučního poslání.

Druhý typ je spojený s protikoloniálním nacionalismem a s konsolidací rozvojových zemí. Tyto strany jsou často slabě organizované a v procesu politické tvorby hrají často okrajovou roli. Jejich monopolní postavení zvyšuje riziko korupce.

Systém dvou stran neboli two-party system je systém dvoupólový a je ovládán dvěma hlavními politickými stranami. Tento systém lze rozlišovat podle tří následujících definic:

- i když existuje více menších stran, pouze dvě strany mají dostatečné zastoupení u zákonodárce, aby získaly vládní moc
- větší strana je schopna vládnout sama (u zákonodárce má většinu), druhá strana je v opozici
- tyto dvě politické strany se střídají u moci

Politika dvou stran se vyznačuje stabilitou, výběrem a odpovědností. Umožňuje silnou a odpovědnou vládu v důsledku konkurence mezi stranou vládoucí a opoziční. Bipartismus vytváří příznivé klima pro umírněnost, jelikož obě strany bojují o voliče.

Systém s dominantní stranou

Systémy s dominantní stranou neboli dominant-party system nelze zaměňovat se systémy jedné strany, i když mohou vykazovat podobné rysy. Tento systém je soutěživý ve smyslu, že o moc ve volbách soutěží mnoho politických stran. Systém je však ovládán pouze jednou dominantní stranou, jejíhož vnitřního boje se často přesouvá těžiště politického

života. Dlouhé setrvávání u moci může vést k aroganci a zkorumpovanosti. Kritika se snáze ignoruje a nahlodává demokratického ducha, neboť nabádá voliče, aby se drželi „přirozené“ vládní strany.

Systémy více stran

Pro systémy více stran nebo také multipartijní systémy je typické, že spolu soutěží více než dvě politické strany a vzrůstá pravděpodobnost koalic, které mají vytěsnit větší strany z vlády. Předností systémů více stran je upřednostňování diskuze a kompromisů. Proces vytváření koalic zajišťuje značnou responzivitu, kdy se zohledňují protichůdné názory a zájmy, což může znamenat, že systémy jsou natolik ovlivňovány politickým střetem, že nedokážou nabízet jasné ideologie. Politika koalic tak tíhne spíše k vyjednávání než k politice s vytyčenými principy.³⁹

Novější klasifikace rozlišují systémy dále na soutěživé (konkurenční, pluralitní) a nesoutěživé (monocentrické). Výhodou této klasifikace je, že si klade otázku existence či neexistence volné soutěže v politickém prostoru.⁴⁰

3.5.1 Lokální stranické systémy

Lokální stranické systémy a jejich vývoj patří mezi hlavní části studií komunálních politických prostředí. Ve venkovských obcích se politické aktivity překrývají s činnostmi běžného komunitního života. Použití pojmů politická strana a stranický systém je na komunální politické úrovni problematické a může být zavádějící v poměru a pojetí obou zmíněných pojmů ve vyšších politických sférách.⁴¹

3.5.2 Lokální politické stranictví

Politické strany jsou nedílným prvkem demokracie. Hlavní funkcí politického stranictví je spolupráce mezi občany a politiky, a to tím způsobem, že se politické strany ve volbách ucházejí o přízeň občanů, kteří mají možnost si mezi nimi vybrat. Strany se snaží získat největší podíl na státní moci, hájí zájmy svých příznivců a plní cíle, čímž zrcadlí jejich přesvědčení.

³⁹ HEYWOOD, A. *Politologie*. 2008, s. 329-334.

⁴⁰ NOVÁK, M. *Systémy politických stran*. 1997, s. 46.

⁴¹ BUBENÍČEK, V.; ČMEJREK, J.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 2010, s. 106-107.

Rozkvět politického stranictví nastal na přelomu 19. a 20. století, kdy bylo zavedeno všeobecné volební právo a jiné reformy. Mnohé zavedené politické strany začaly ztrácet vliv a lépe se prosazovaly strany s promyšlenou organizační strukturou a masovou základnou. Ve druhé polovině 20. století se vedle masových stran objevovaly strany elitní (voličské) a všelidové (all-catch parties). To se dotklo především zemědělské populace, která je v dnešní době v pozadí. Soudobé politické stranictví vyvolává obavy, že si politické strany podřídí stát a tendence kartelizace se potvrdí. Politologická teorie řeší problém v organizační struktuře politických stran. Jde o tzv. parlamentarizaci či governmentalizaci.

Katz a Mair se ve své práci snaží oddělit tři aspekty politického stranictví:

1. fungování stranické základny (party on the ground)
2. činnost vedoucích orgánů strany (party in central office)
3. působení představitelů strany ve veřejné politice (party in public office)⁴²

Změny ve vývoji politického stranictví lze pozorovat i v českém stranickém systému. Z dnešních parlamentních stran disponuje pevnou základnou KSČM a KDU-ČSL. Organizační struktury ostatních politických stran se vytvářely až po roce 1898. Tento proces probíhal převážně shora – nejprve vznikaly struktury, jež odpovídají pojmům *party in central office* a *party in public office*. Později a jen částečně byly formovány stranické základny *party of the ground*. Charakteristickým příkladem se v 90. letech stala Občanská demokratická aliance (ODA), Unie svobody a Česká strana sociálně demokratická (ČSSD). Hlavním tématem je perspektiva politického procesu na lokální úrovni. Výsledky voleb do zastupitelstva obcí jasně ukazují, že velikost místních politických stran po roce 1989 s obdobím první poloviny 20. století je rozdílná. Úloha politických stran v lokální politice závisí na velikosti obce.

⁴² KATZ, R. S.; MAIR, P. *Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party*. 1995, p. 5-28.; ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 2008, s. 58.

Tabulka 2 Sídlní struktura České republiky 2018

Počet obyvatel	Počet obcí
do 199	1 432
od 200 do 499	1 992
od 500 do 999	1 379
od 1 000 do 1999	755
od 2 000 do 4999	427
od 5 000 do 9 999	142
od 10 000 do 19 999	69
od 20 000 do 49 999	44
od 50 000 do 99 999	12
nad 100 000	6
Celkový součet	6 528

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Český statistický úřad, www.czso.cz (Malý lexikon obcí ČR – 2018)

Ve větších městech působí zpravidla všechny parlamentní strany. V menších obcích jsou systémy politických stran často optickým klamem, protože se jejich kandidátní listiny neobejdou bez nezávislých kandidátů. Zatímco politické strany a politická hnutí mají vývojovou a organizační kontinuitu, většina sdružení nezávislých kandidátů a koalic se vyznačují proměnlivostí. To je základní rozdíl mezi národním a lokálním politickým prostorem. Další rozdíly jsou patrné v registraci politických stran a hnutí u Ministerstva vnitra České republiky. Krajská politická spektra mají mnohem blíže k parlamentní politice než k lokální úrovni politického procesu.⁴³

⁴³ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. 2008, s. 60-64.

4 Empirická část

4.1 Charakteristika města Štětí

Počátek empirické části je věnován představení města Štětí, přičemž byly vybrány především demografické a socioekonomické charakteristiky. Výběr charakteristik byl zvolen s ohledem na formulované otázky v dotazníkovém šetření a potřeby celé diplomové práce.

4.1.1 Základní charakteristika

Město Štětí se rozprostírá na jihovýchodní hranici Ústeckého kraje na pravém břehu řeky Labe. Štětí je lemováno svahy, které stoupají na sever a východ k okraji Dokeské pahorkatiny. Ve východní části území spravované městem se nachází Chráněná krajinná oblast Kokořínsko a významná lokalita Přírodní památka Bílé stráně, kde se vyskytuje mnoho vzácných rostlin a geologicky, botanicky i zoologicky zajímavých lokalit. V bezprostřední blízkosti města Štětí se tyčí čedičový kopec Špičák, který vznikl při třetihorní vulkanické činnosti.

Katastrální výměra města činí 758 hektarů. V současné době je město tvořeno devíti místními částmi, které poskytují venkovské bydlení a snadnou dostupnost služeb. Rozlohou největší a nejlidnatější je samotná obec Štětí.⁴⁴

V následující tabulce je uveden přehled místních částí společně s jejich katastrální výměrou a počtem obyvatel.

Tabulka 3 Místní části

Katastrální území	Katastrální výměra v ha	Počet obyvatel
Čakovice	282	47
Radouň	639	243
Chcebuz	376	257
Brocno	1224	211
Újezd	502	31
Veselí	283	16
Stračí	445	105
Počeplice	498	154
Hněvice	357	184

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Český statistický úřad, www.czso.cz.

⁴⁴ BÍLEK, M. *Štětsko: historie a současnost*. 2010, s. 6.

K 1. 1. 2019 má město Štětí dohromady 8 685 obyvatel s trvalým pobytem. Z hlediska výkonu státní správy vykonávané v přenesené působnosti spadá Štětí pod město Litoměřice, které je řazeno mezi obce s rozšířenou působností.

4.1.2 Obyvatelstvo

Dochované prameny hovoří, že úrodná polabská krajina byla osídlena již od pradávna. Archeologické nálezy dokládají osídlení od třetího tisíciletí před naším letopočtem. Na konci prvního tisíciletí osídlilo české etnikum krajinu, na které leží nynější město Štětí. V průběhu 17. a 18. století bylo však vytlačeno německými přistěhovalci, a od té doby byly veškeré spisy o městě vedeny výhradně v německém jazyce. Zajímavostí je, že vesnice Hněvice a Račice ležící na druhém břehu řeky Labe, zůstaly po celou dobu české, i když patřily ke štětskému farnímu a školnímu obvodu. Po vzniku Československa se české obyvatelstvo navrátilo, avšak bylo znovu vypuzeno při německé okupaci. Německé obyvatelstvo bylo odsunuto zpět do Německa až po druhé světové válce.⁴⁵

V následující tabulce je uveden vývoj obyvatelstva za posledních deset let.

Tabulka 4 Vývoj počtu obyvatel

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet obyvatel	9 225	9 109	9 020	8 887	8 895	8 893	8 861	8 807	8 734	8 685

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Český statistický úřad, www.czso.cz.

Od roku 2009 se počet obyvatel města Štětí pohybuje okolo 9 000 obyvatel, ale má klesající tendenci. Malý nárůst počtu obyvatel můžeme zaznamenat v roce 2013, kdy počet stoupl o 8 obyvatel. Zajímavostí je, že v roce 2018 byl přirozený přírůstek (úbytek) nulový, počet živě narozených obyvatel se rovnal počtu zemřelých. Ve stejném roce se do města přistěhovalo 183 lidí a vystěhovalo se 232, a tak má město negativní migrační saldo.

Vzhledem k tématice diplomové práce a samotné problematice volebního chování jsou v následující části uvedeny další demografické charakteristiky jako věková, národnostní a náboženská struktura obyvatelstva města Štětí.

Průměrný věk obyvatel města v roce 2018 činí 42 let. U mužů je to dokonce pouze 40,9 a u žen 43,1 let, a tak se Štětí pohybuje ve věkovém průměru jako celá Česká republika.

⁴⁵ BÍLEK, M. *Štětská historie*. 2002, s. 7.

V následující tabulce je uvedena věková struktura obyvatel města Štětí včetně věkového rozdělení mužů a žen.

Tabulka 5 Věková struktura (2018)

	0-14 let	15-64 let	65 a více let	celkem
Absolutní počet	1 382	5 627	1 676	8 685
Počet v %	15,9	64,8	19,3	100
Muži	0-14 let	15-64 let	65 a více let	celkem
Absolutní počet	682	2 900	688	4 270
Počet v %	16,0	67,9	16,1	100
Ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	celkem
Absolutní počet	700	2 727	988	4 415
Počet v %	15,9	61,8	22,4	100

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Český statistický úřad, www.czso.cz.

Tabulka 6 Národnostní struktura

Národnost	Počet obyvatel v %
Česká	92,49
Moravská	0,13
Slovenská	2,53
Polská	0,28
Německá	0,23
Ruská	0,03
Ukrajinská	0,18
Vietnamská	0,14
Ostatní	0,70
Nezjištěno	3,29
Celkem	100

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Český statistický úřad, www.czso.cz.

Ve struktuře obyvatel je česká národnost nejvíce zastoupená. Kromě slovenské národnosti, která zde zaujímá 2,53 %, tvoří zbytek národností pouze necelé procento.

4.1.3 Zaměstnanost, nezaměstnanost, průměrné příjmy

I když je Štětí obklopeno rozsáhlými zemědělskými pozemky, především mezi městem a přidruženými vesnicemi, je známé spíše jako průmyslová oblast. Nachází se zde jedna z největších papíren v Evropě – Mondi a. s., která je rozlohou srovnatelná jako obytná část

města. Na druhém břehu řeky Labe nalezneme v Horních Počaplech ČEZ elektrárnu a v Račicích akciovou společnost 2 JCP, jež je dodavatelem zařízení pro plynové turbíny, podmořských systémů a tlakového potrubí, potravinářských a obalových konstrukcí. Tyto tři dominantní společnosti v okolí Štětka zaměstnává většinu obyvatel města.

Ve správním obvodu Litoměřice má sídlo dohromady 13 379 ekonomických subjektů, z toho fyzických osob je 10 820 a právnických osob 2 567. Následující tabulka představuje podíl ekonomických subjektů podle vybraných odvětví ekonomické činnosti za správní obvod Litoměřice, pod které Štětí spadá.

Tabulka 7 Ekonomické subjekty ve vybraném odvětví

Odvětví ekonomické činnosti	Počet v %
zemědělství, lesnictví a rybářství	5,9
průmysl celkem	10,8
stavebnictví	14,9
obchod, ubytování, stravování a pohostinství	26,2

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Český statistický úřad, www.czso.cz.

Z tabulky vyplývá, že nejvíce lidí ve správním obvodu Litoměřice pracuje v odvětví obchodu, ubytování, stravování a pohostinství a dále stavebnictví. Průmysl je až na třetím místě. Tyto výsledky statistik zkresluje město Litoměřice, kde nalezneme mnoho podnikatelů v těchto dvou odvětvích. Výše uvedené údaje přímo za město Štětí nejsou k dispozici, ale jen ve společnostech Mondi Štětí a. s. a Mondi Coating Štětí a. s. pracovalo v roce 2018 782 a 129 lidí (výroční zprávy 2018).

Průměrná míra nezaměstnanosti v okrese Litoměřice dosáhla v roce 2018 čísla 3,59 %. Ve správním obvodu Litoměřice je 3,69 %, přičemž je nejnižší za posledních pět let. Ve městě Štětí procento rapidně kleslo a průměrná míra nezaměstnanosti činí 3,81 %, a tak se příliš neodchyluje od průměru České republiky, i když se nachází v Ústeckém kraji (4,50 %), který je po Moravskoslezském kraji (4,65 %) druhým s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Ve Štětí je dohromady 249 uchazečů o zaměstnání, kteří jsou evidováni Úřadem práce, z toho 217 osob je dosažitelných.⁴⁶ V roce 2018 okres Litoměřice nabízel 1 763 volných pracovních míst.

⁴⁶ Dosažitelná osoba: uchazeč o zaměstnání, který může bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa a není žádným faktorem omezen.

Přehled vývoje podílu nezaměstnaných osob města Štětí za posledních pět let v porovnání se správním obvodem Litoměřice a celým okresem Litoměřice je uveden v následující tabulce 8.

Tabulka 8 Vývoj nezaměstnanosti v %

Rok	Muži	Ženy	Průměr	Průměr SO Litoměřice	Průměr okresu Litoměřice
2014	12,03	13,48	12,75	9,33	9,17
2015	10,16	11,61	10,89	7,43	7,34
2016	8,65	10,21	9,42	6,46	6,30
2017	4,69	4,84	4,76	4,18	4,05
2018	3,45	4,18	3,81	3,69	3,59

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Český statistický úřad, www.czso.cz.

Průměrná hrubá měsíční nominální mzda za rok 2018 činila v České republice 29 247 Kč. V Ústeckém kraji se v tomtéž roce vyšplhala až na 31 204 Kč, což je o 1 957 více než průměr České republiky.

4.2 Politická charakteristika

V obci Štětí v současné době (2020) vládne Česká strana sociálně demokratická, která získala v zastupitelstvu pět mandátů. Starostou obce je Mgr. Tomáš Ryšánek a postem neuvolněného místostarosty byli pověřeni Ing. Mgr. Miroslav Andrt a Vladimír Frey, který ve volbách kandidoval za stranu Sport, zdraví a prosperita.

Rada obce se skládá z osmi členů, kterými kromě starosty a místostarostů jsou členové zastupitelstva Ing. Roman Smoleňák, Mgr. Alena Kořínková, Mgr. Hana Klementová a Ing. Jiří Dostálek.

4.2.1 Vývoj účasti ve volbách v obci Štětí

Účast v komunálních volbách v obci Štětí se postupem let příliš nemění. Za rok 2018 byl počet obyvatel s možností volit nejnižší, počet klesl pod 7 000 a rozdíl tak oproti předešlým volbám v roce 2014 byl o 252 občanů. Vývoj účasti za posledních pět volebních období je uveden v tabulce 9.

Tabulka 9 Vývoj volební účasti v obci Štětí

Rok	2002	2006	2010	2014	2018
Zapsaní voliči	7 173	7 151	7 142	7 137	6885
Odevzdané obálky	2 720	2 643	2 604	2 623	2 538
Volební účast v %	37,93	37,18	36,46	36,75	37,01

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Česká statistický úřad, www.volby.cz

Nízkou účast v komunálních volbách můžeme nazvat jakýmsi opakujícím se trendem. Z tabulky vyplývá, že se volební účast v obci Štětí pohybuje vždy v rozmezí 36,46–37,93 %.

4.2.2 Výsledky komunálních voleb v minulých letech

V uplynulých letech se ve vedení obce střídaly především dvě politické strany - Česká strana sociálně demokratická a Občanská demokratická strana. V následující části je uveden přehled čtyř posledních volebních období.

Tabulka 10 Výsledky komunálních voleb v roce 2002

Kandidátní strana	Počet získaných hlasů (abs.)	Hlasy v %	Počet mandátů
Občanská demokratická strana	11 462	22,76	5
Česká str. sociálně demokratická	14 454	28,70	7
Strana za životní jistoty	1 675	3,33	0
Komunistická str. Čech a Moravy	9 323	18,51	4
Křesť. demokr. unie- Čs. str. lidová	3 956	7,86	1
Sdružení nezávislých	9 485	18,84	4

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Česká statistický úřad, www.volby.cz

V roce 2002 nejvíce mandátů získala Česká strana sociálně demokratická v čele s Antonínem Böhem. Do zastupitelstva se však nedostala nově kandidující Strana za životní jistoty, která získala pouhých 3,33 %, a tudíž nepřesáhla 5% hranici. V následujících letech tato strana již znovu nekandidovala.

Tabulka 11 Výsledky komunálních voleb v roce 2006

Kandidátní strana	Počet získaných hlasů (abs.)	Hlasy v %	Počet mandátů
SNK Evropští demokraté	6 179	12,92	3
Česká str. sociálně demokratická	13 721	28,69	6
Občanská demokratická strana	16 733	34,99	8
Komunistická str. Čech a Moravy	7 188	15,03	3
Strana zelených - nezávislí občané Štětí	4 001	8,36	1

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Česká statistický úřad, www.volby.cz

Vítěznou stranou se po vládě České strany sociálně demokratické stala Občanská demokratická strana s počtem 16 733 získaných hlasů a osmi mandáty. Nově zvolenou starostkou se tak stala Ing. Zdeňka Rulišková.

Tabulka 12 Výsledky komunálních voleb v roce 2010

Kandidátní strana	Počet získaných hlasů (abs.)	Hlasy v %	Počet mandátů
Česká str. sociálně demokratická	17 852	36,54	8
Komunistická str. Čech a Moravy	7 910	16,19	3
TOP 09	7 432	15,21	3
Občanská demokratická strana	15 658	32,05	7

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Česká statistický úřad, www.volby.cz

V tomto volebním období se o post v zastupitelstvu ucházel menší počet politických stran než v obdobích předešlých. Po neúspěchu v minulém volebním období vyhrála v roce 2010 komunální volby opět Česká strana sociálně demokratická se získanými osmi mandáty. Starostou se stal Mgr. Tomáš Ryšánek. Novou stranou kandidujících ve volbách byla TOP 09, která ačkoli se objevila v obci Štětí poprvé, získala rovnou tři mandáty.

Tabulka 13 Výsledky komunálních voleb v roce 2014

Kandidátní strana	Počet získaných hlasů (abs.)	Hlasy v %	Počet mandátů
Sport, zdraví a prosperita	9 294	19,32	4
Česká str. sociálně demokratická	15 845	32,93	8
Komunistická str. Čech a Moravy	7 566	15,72	3
Strana zelených	3 219	7,02	1
TOP 09 A NEZÁVISLÍ	4 983	10,35	2
Občanská demokratická strana	7 197	14,96	3

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Česká statistický úřad, www.volby.cz

V roce 2014 kandidovalo dohromady šest politických subjektů a poprvé se zde objevilo sdružení s názvem Sport, zdraví a prosperita, které bylo složeno především z osob zajímavých se o sportovní aktivity ve městě. Předešlé vítězství si uhájila Česká strana sociálně demokratická v čele s Mgr. Tomášem Ryšánkem.

4.2.3 Politické subjekty kandidující v roce 2018

V komunálních volbách, které probíhaly 05.10. a 06.10.2018, kandidovalo v obci Štětí dohromady sedm politických subjektů. Pod číslem 1 kandidovala strana s názvem Sdružení za bezpečné město, dostavbu družiny 2. ZŠ, rozvoje bydlení, aj. Nezávislí a KSČM (zkr. Sdr. za b. m., dr. 2. ZŠ, Nez. a KSČM). Pod číslem 2 se o mandáty ucházela Česká

strana sociálně demokratická (zkr. ČSSD). Číslo 3 si vylosovalo místní sdružení ŠTĚTSKO SPOLU. Číslo 4 mělo na své kandidátce hnutí s názvem Sport, zdraví a prosperita. Pod číslem 5 kandidovala Občanská demokratická strana (zkr. ODS). Pod číslem 6 kandidovali Svobodní a nezávislí a posledním kandidujícím ve volbách 2018 bylo hnutí ANO 2011 s číslem 7.

Sdružení za bezpečné město, dostavbu družiny 2. ZŠ, rozvoje bydlení, aj. Nezávislí a KSČM

Toto sdružení ve spojení s Nezávislími a členy Komunistické strany Čech a Moravy (zkr. Sdr. za b. m., dr. 2. ZŠ, Nez. a KSČM) kandidovalo v obci Štětí poprvé. Do komunálních voleb šli s heslem: „UŽ JE ČAS NA ZMĚNU“. Hlavními body volebního programu byly: dostavba školní družiny u Základní školy Školní a bezpečnost ve městě, jak již vyplývá ze samotného názvu. Dále boj proti chudobě, výstavba nových bytů, kterých je v obci nedostatek, zřízení dětské pohotovosti a prosazení opravy mostu, jež je hlavním spojením s druhým břehem Labe. Sdružení získalo ve volbách celkem 4 707 hlasů, což v přepočtu bylo 10,09 %. Tím se probjovali do obecního zastupitelstva dva kandidáti. První z nich byl Ladislav Kubánek s počtem 315 hlasů a druhý Petr Bureš s 294 hlasy, oba kandidáti jsou členy KSČM.⁴⁷

Česká strana sociálně demokratická

Česká strana sociálně demokratická, ve zkratce ČSSD, má v obci největší základnu. Ve Štětí byla založena již roku 1990 Jiřím Strachem a v době komunálních voleb měla 25 členů. Jejich oficiální motto zní: „MĚNÍME MĚSTO K LEPŠÍMU“, ale do komunálních voleb 2018 si vybrali hesla jako: „CHCI LEPŠÍ ŠTĚTSKO“ nebo „TADY JSME DOMA“. Volební program ČSSD se věnuje městu jako celku a upřednostněny jsou děti, mládež a senioři. Hlavními body programu byly:

- pro děti, mládež, školáky: rozšíření družiny, školní jídelny, výstavba volnočasového areálu, zřízení dětské skupiny či mikrojeslí

⁴⁷ Politický program Sdr. za b. m., dr. 2. ZŠ, Nez. a KSČM; Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111112?xjazyk=CZ&xid=1&xobec=565709>.

- pro seniory, zdravotně postižené: výstavba komunitního domu, zavedení tzv. SENIORTAXI, zajištění kvalitních sociálních služeb a kulturního využití
- pro aktivní život ve městě a okolí: lepší podmínky pro cyklisty a dostavba cyklotras, výstavba multifunkční sportovní haly, obnova a údržba polních a lesních cest včetně oživení labského nábřeží
- pro bezpečnost města: zavedení nulové tolerance opilců – maximální využití nové krajské záchytky, výstavba přechodů pro chodce a cyklisty, oprava chodníků a silnic, boj proti sociálně vyloučeným lokalitám a chudobě
- pro sídliště: doplnění vhodné zeleně, rozšíření parkovacích míst, vybudování polopodzemních kontejnerů na komunální odpad
- pro vesnice: vybudování kanalizací, zajištění finanční a materiálové podpory místních spolků, oživení návsi a likvidace vyhosodařených budov
- pro všechny: vybudování bezbariérové radnice, zřízení stanice zdravotnické záchranné služby, zlepšení fungování veřejné hromadné dopravy

ČSSD získala ve volbách nejvíce hlasů ze všech stran a to 10 243 hlasů, tedy 21,96 % a vysloužila si tak pět mandátů. Do zastupitelstva byl zvolen Ing. Mgr. Miroslav Andrt s 682 hlasy, Mgr. Tomáš Ryšánek s 668 hlasy, Bc. Jan Hrovatitsch s 630 hlasy, Mgr. Alexandr Petrišče s 588 hlasy a Mgr. Alena Kořínková s počtem 560 hlasů.⁴⁸

ŠTĚTSKO SPOLU

ŠTĚTSKO SPOLU pod tímto názvem kandidovalo ve volbách v roce 2018 poprvé. V minulých volbách, které proběhly v roce 2014, kandidovalo mnoho osob z tohoto hnutí pod stranou TOP 09 a Nezávislí či Starostové a nezávislí (zkr. STAN). Sdružení mělo jako své heslo: „MY VŠICHNI JSME ŠTĚTSKO“ a svou kandidaturu ve volbách prezentovali jako příležitost k nastolení změn politické kultury, důvěryhodnosti představitelů města a všech volených orgánů a také k plnění vytyčených cílů. Hlavními body programu byly: správné hospodaření města, plnění priority v sociální oblasti, bezpečnost obyvatel města, životní prostředí, správa města a integrovaných obcí, vzdělání, zaměstnanost a sport. ŠTĚTSKO SPOLU získalo 5 744 hlasů, v přepočtu 12,31 % a do zastupitelstva se

⁴⁸ Politický program ČSSD; Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111112?xjazyk=CZ&xid=1&xobec=565709>.

dostala Ing. Ivana Roubíčková s 460 hlasy, Bc. Luboš Novák se 412 hlasy a Jozef Guriš s 392 hlasy.⁴⁹

Sport, zdraví a prosperita

Politický subjekt s názvem Sport, zdraví a prosperity funguje v obci již druhé volební období. Do komunálních voleb v roce 2018 vstoupili s heslem: „ŠTĚTÍ – MÍSTO, KDE CHCEME BYDLET A SPOKOJENĚ ŽÍT“. Volební program se zaměřoval na vybudování nových parkovišť, opravu chodníků a silnic, výstavbu nových bytů, obnovení zeleně ve městě, zvýšení bezpečnosti, zkvalitňování vybavenosti školských zařízení, zlepšení dostupnosti lékařské péče, ale také na modernizaci a výstavbu sportovišť. Ve volbách získali 17,42 %, přičemž celkový počet hlasů byl 8 126. Mandát tak získal Vladimír Frey s 593 hlasy, Ing. Jiří Dostálek s 537 hlasy, Pavel Hoznědl s 489 hlasy a Mgr. Hana Klementová se 487 hlasy.⁵⁰

Občanská demokratická strana (ODS)

Občanská demokratická strana je tradiční stranou, která se opírá na celostátní úrovni o širokou členskou základnu. Oficiálním heslem této strany je: „DEMOKRACIE A SVOBODA NEJSOU SAMOZŘEJMOSTÍ“. Hlavní programové principy zní:

- zachovejme a posilujme to, co se osvědčilo
- zasaďme se aktivně o změnu toho, co nefunguje
- naučme se lépe hájit naše zájmy

I tato strana měla zájem v obci zvýšit bezpečnost, podporovat vybavenost a rozvoj školských zařízení, vybudovat nová parkovací místa a rozšířit možnosti bydlení ve městě. ODS si již v druhých volbách vysloužila necelých 15 %, celkově 6 969 hlasů. Místo v zastupitelstvu získala znovu Ing. Zdeňka Rulíšková s 459 hlasy, Ing. Roman Smoleňák

⁴⁹ Politický program ŠTĚTSKO SPOLU; Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111112?xjazyk=CZ&xid=1&xobec=565709>.

⁵⁰ Politický program Sport, zdraví a prosperita; Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111112?xjazyk=CZ&xid=1&xobec=565709>.

s 443 hlasy a pan Ervín Gorol s 412 hlasy, který i z osmého místa na kandidátní listině získal mandát.⁵¹

Svobodní a nezávislí

Pod číslem 6 kandidovala strana Svobodní a nezávislí, která byla ve Štětí založena roku 2015. I tato strana se ve volbách objevila poprvé a byla prezentována jako strana s novými názory a chutí měnit město k lepšímu. Jejich heslo znělo: „VĚŘÍME, ŽE SPOLEČNĚ MŮŽEME NĚCO ZMĚNIT“. Ve volebním programu strany kromě zvýšení bezpečnosti v obci a zlepšení kamerového systému byla i snaha udělat obecní radnici „férovou a otevřenou“, což chtěli docílit zřízením funkce ombudsmana. Jejich zájem dále spočíval ve snaze zajistit vyrovnané hospodaření, zvýšit regionální rozvoj v okolí a přinést do komunální politiky nové názory. Za stranu kandidovalo mnoho mladých lidí, ale ani tento fakt nepřinesl úspěch a jako jediná kandidující strana nepřekročila hranici 5 % potřebnou k získání mandátu.⁵²

ANO 2011

ANO 2011 je hnutí s přístupem spočívající ve snaze oslovit běžného člověka, v roce 2012 založené Andrejem Babišem, na celostátní úrovni mají oficiální heslo: „BUDE LÍP“. V obci Štětí se poprvé strana zúčastnila voleb do zastupitelstva v roce 2018 s 21 kandidáty a jejich heslo znělo: „BEZPEČNÉ ULICE VE ŠTĚTÍ A JEHO OBCÍCH“. Celý program byl postaven především právě na plánu ochrany obyvatel, reformě Městské policie, a s tím spojené vytvoření pořádkové jednotky a zlepšení kamerového systému ve městě. Hnutí získalo 9 050 hlasů, v přepočtu 19,4 %, které jim přinesly čtyři mandáty. Mandát získala Michaela Kubánková s celkovým počtem 552 hlasy, Bc. Josef Kinař s 543 hlasy, Josef Patka s 524 hlasy a dále Ing. Michal Kurfirst s počtem hlasů 513. Strana se tak stala druhou nejúspěšnější stranou po ČSSD.⁵³

⁵¹ Politický program ODS; Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111112?xjazyk=CZ&xid=1&xobec=565709>.

⁵² Politický program Svobodní a nezávislí; Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111112?xjazyk=CZ&xid=1&xobec=565709>.

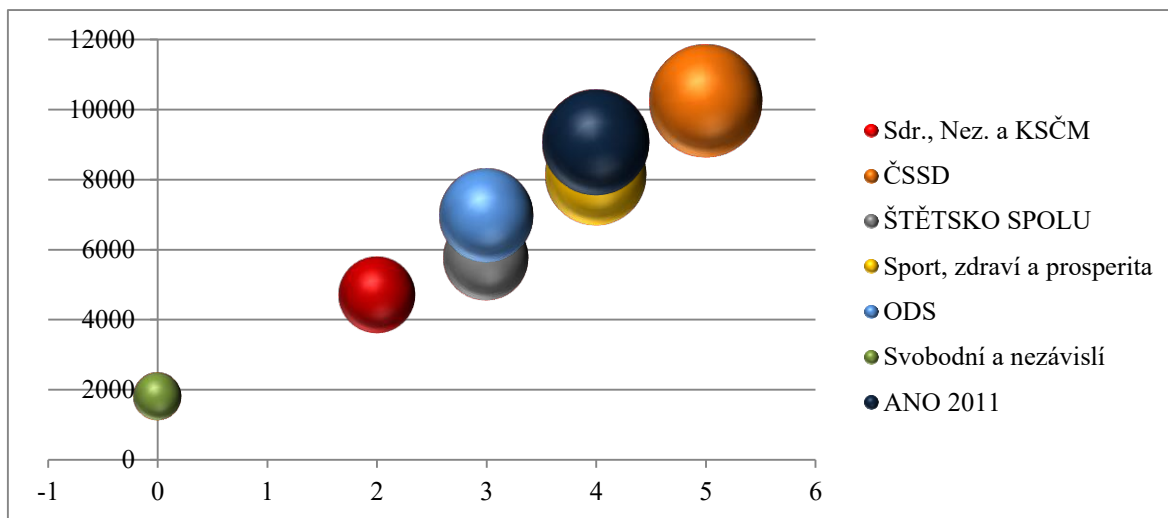
⁵³ Politický program ANO 2011; Zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111112?xjazyk=CZ&xid=1&xobec=565709>.

4.3 Výsledky komunálních voleb 2018

Do zastupitelstva v obci Štětí bylo voleno 21 zastupitelů. Volilo se v jednom volebním obvodu, který byl rozdělen na 12 okrsků, přičemž šest okrsků bylo otevřeno přímo ve městě a další v částech obce Stračí, Počeplice, Hněvice, Radouň, Chcebuz a Brocno. Aktivní volební právo mělo v průběhu komunálních voleb 6 885 občanů, z nichž se zúčastnilo voleb pouhých 2 548. Volební účast se tak zastavila na nelichotivém čísle 37,01 %. Aby se strany probjovaly do zastupitelstva obce, musely překročit hranici 5 %. Tuto hranici ze sedmi překročilo šest kandidujících stran. Jediná strana, která získala pouze 3,88 %, byla strana Svobodní a nezávislí s celkovým počtem 1 809 hlasů.

Následující graf 1 zobrazuje výsledky komunálních voleb, přičemž na ose X je uveden počet získaných mandátů, na ose Y celkový počet hlasů a velikost bublin se odvíjí od počtu hlasů, které jednotlivé politické strany od voličů získaly.

Graf 1 Výsledky komunálních voleb 2018 v obci Štětí

Zdroj: Vlastní zpracování. Dostupné na: Česká statistický úřad, www.volby.cz

4.4 Vyhodnocení dotazníkového šetření

V souladu s cílem práce bylo provedeno dotazníkové šetření, díky kterému byly následně analyzovány komunální volby v roce 2018 v obci Štětí a volební chování místních obyvatel. Prostřednictvím matematicko-statistického aparátu byl v první části otestován vliv vybraných socioekonomických faktorů na účast v komunálních volbách 2018 v obci Štětí. Následně byla otestována závislost mezi zvolenými socioekonomickými faktory a způsobem jakým obyvatelé obce v komunálních volbách volili.

4.4.1 Charakteristika respondentů

Prostřednictvím identifikačních otázek lze charakterizovat respondenty, kteří se účastnili dotazníkového šetření. Tyto charakteristiky dále umožní bližší specifikaci jednotlivých kategorií, které v dotazníku vyjadřovaly svůj názor a tím určit zda některé skupiny vykazují podobné jednání.⁵⁴

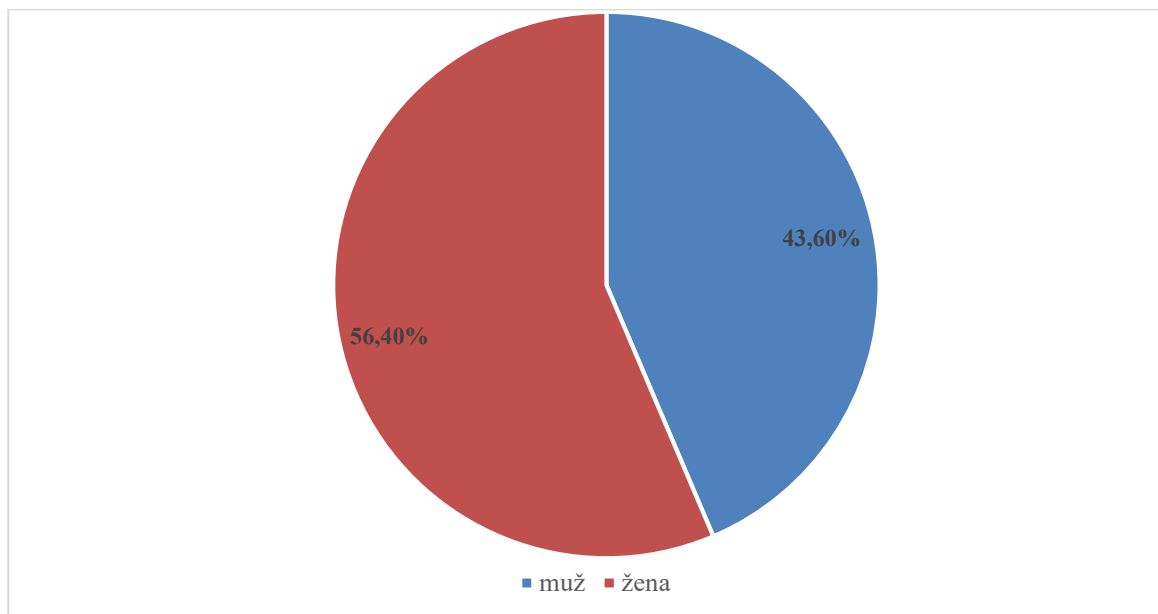
Základní otázkou, která rozdělila účastníky průzkumu na dvě skupiny, bylo pohlaví. Odpovědi u této otázky nabývaly právě dvou hodnot, a sice muž nebo žena. Následující tabulka znázorňuje četnosti jednotlivých odpovědí.

Tabulka 14 Pohlaví respondentů

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní podíl
žena	163	56,40 %
muž	126	43,60 %
Celkový součet	289	100,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf 2 Pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Z grafické projekce pozorovaných četností je patrné, že průzkumu se účastnily spíše ženy. Tato struktura pozorovaných četností do jisté míry odpovídá rozložení četností v populaci

⁵⁴ JÍLEK, J.; MORAVOVÁ, J. Ekonomické a sociální indikátory: od statistik k poznatkům. 2007.

obyvatel Štětí. Průzkumu se účastnilo přibližně 56 % žen, přičemž podíl se v obci Štětí pohybuje okolo 51 %.

Následující otázka, která byla zařazena mezi identifikační otázky, se zaměřovala na věk respondenta. V tomto případě se účastník průzkumu měl přiřadit do jedné z předdefinovaných věkových skupin. Díky této otázce dosáhl průzkum poměrně přesného věkového vymezení, jelikož kategorie byly dobře strukturovány. Interval věkového rozmezí jednotlivých kategorií byl ve většině případů pětiletý s výjimkou hraniční kategorie 66 let a více.

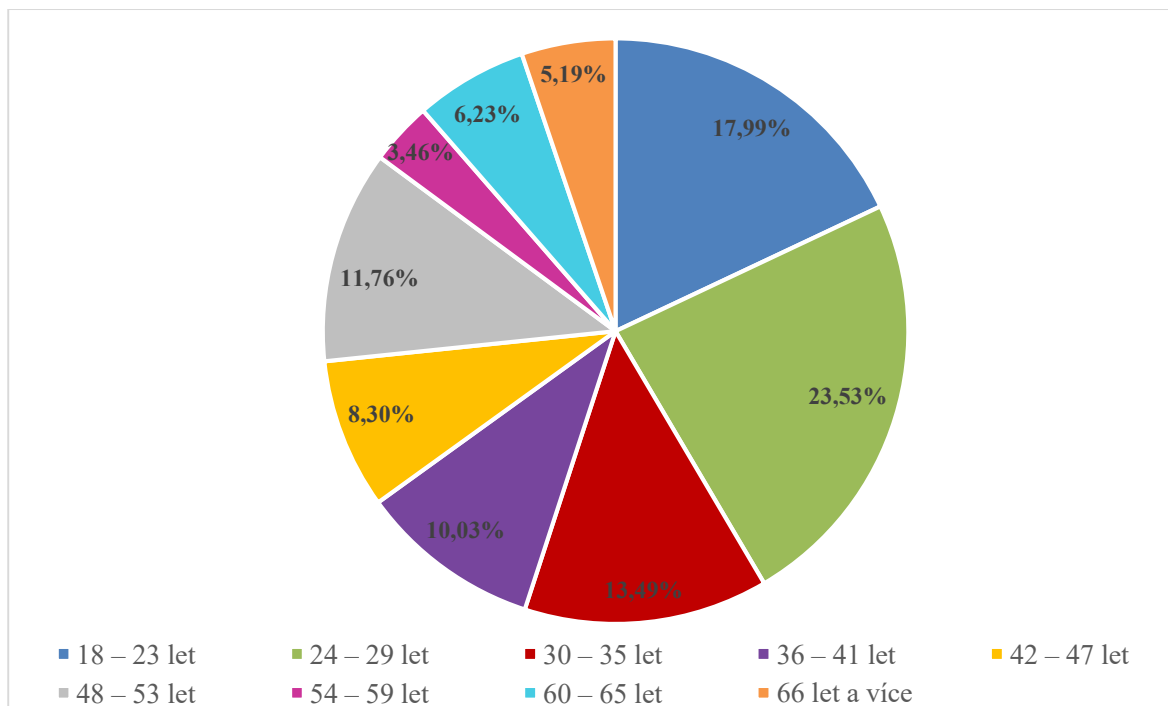
Tabulka 15 Věkové kategorie

Věk	Absolutní četnost	Relativní podíl
18 – 23	52	17,99%
24 – 29	68	23,53%
30 – 35	39	13,49%
36 – 41	29	10,03%
42 – 47	24	8,30%
48 – 53	34	11,76%
54 – 59	10	3,46%
60 – 65	18	6,23%
66 a více	15	5,19%
Celkový součet	289	100,00%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Výše uvedená tabulka vypovídá o hojném zastoupení především nejmladšími kategoriemi. Starší generace bohužel nedosahují podobně vysokých četností, avšak úzce členěné skupiny umožňují poměrně rozsáhlé slučování kategorií v případě, že by byly četnosti nedostatečné. Z následujícího grafického zpracování je patrné, že struktura respondentů průzkumu v kategoriích do 35 let pokrývá více než polovinu celého výběrového souboru.

Graf 3 Věková struktura respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Dalším z aspektů charakteristiky účastníků dotazníkového šetření byla výše příjmu. I v případě této otázky šlo o odpovědi formou začlenění každého respondenta do příjmové kategorie. U této otázky byla respondentům poskytnuta možnost nezařadit se do žádné z platových kategorií, a to prostřednictvím odpovědi *nechci odpovédět*. Tato otázka byla považována za mírně kontroverzní v tom smyslu, že by někteří obyvatelé nechtěli vypovídat o svém příjmu. Díky vytvoření možnosti *nechci odpovídat* tak bylo možné zahrnout do průzkumu větší množství obyvatel, které by v případě absence této otázky nebyli do průzkumu zařazeni.

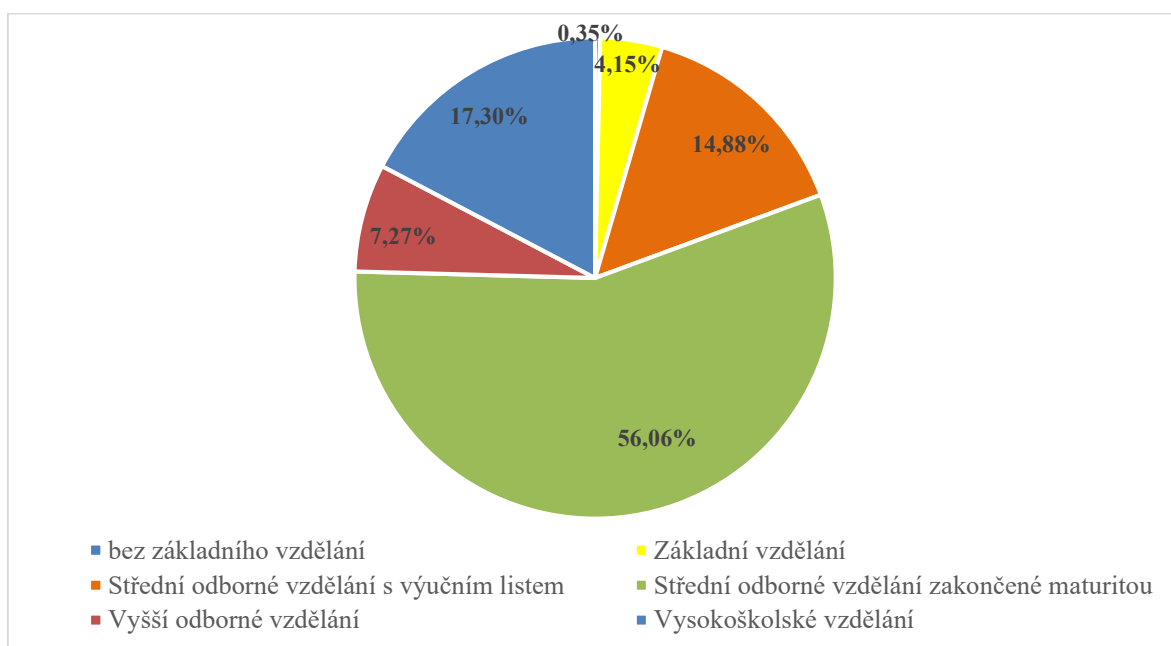
Dotazníkové šetření pokrývalo rovněž identifikaci na základě nejvyššího dosaženého stupně vzdělání. V rámci této otázky byla pokryta velmi široká škála možností zahrnující i možnost nižšího než základního vzdělání. Takto úzká specifikace se však později ukázala být předimenzovaná, proto průzkum v empirické části dvě kategorie sloučil. Sloučením kategorií došlo k vytvoření skupiny lidí, která dosáhla nejvýše základního vzdělání.

Tabulka 16 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Dosažené vzdělání	Absolutní četnost	Relativní podíl
bez základního vzdělání	1	0,35 %
Základní vzdělání	12	4,15 %
Střední odborné vzdělání s výučním listem	43	14,88 %
Střední odborné vzdělání zakončené maturitou	162	56,06 %
Vyšší odborné vzdělání	21	7,27 %
Vysokoškolské vzdělání	50	17,30 %
Celkový součet	289	100,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf 4 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Na grafu je patrná velice nízká hodnota populace s nižším než základním vzděláním. Jak lze také vidět, větší než poloviční podíl mají respondenti se středním odborným vzděláním zakončeným maturitní zkouškou. Následovány jsou vysokoškolsky vzdělanými účastníky průzkumu, jejichž podíl na účasti dotazníkového šetření je přibližně 17 %. V důsledku podmínek věkového rozložení respondentů, kteří museli být starší 18 let, bylo očekáváno nízké zastoupení občanů s nejvýše základním vzděláním. Toto očekávání bylo uvažováno, jelikož v populaci obecně není příliš vysoký podíl lidí starších 18 let, kteří by měli nejvýše základní vzdělání.

V neposlední řadě průzkum segmentoval respondenty dle tzv. ekonomického statusu, který vypovídal o jejich postavení v rámci ekonomiky. Šlo o kategorie rozlišující zaměstnané

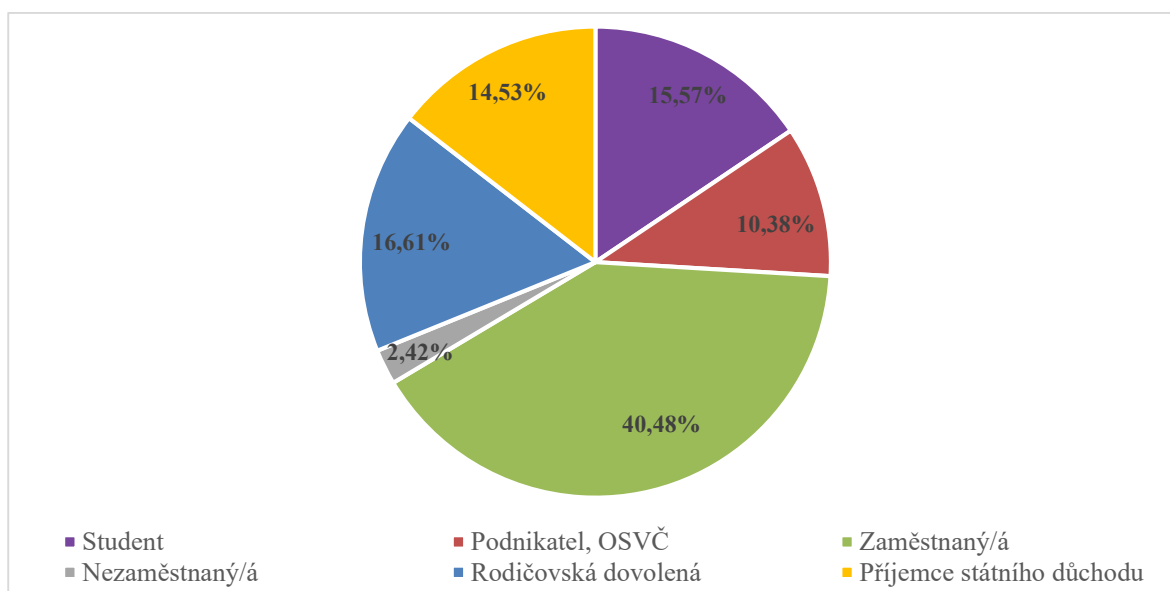
či nezaměstnané respondenty, respondenty na rodičovské dovolené či studující a další, které jsou obsaženy v následující tabulce četností.

Tabulka 17 Ekonomický status respondentů

Ekonomický status	Absolutní četnost	Relativní podíl
Student	45	15,57 %
Podnikatel, OSVČ	30	10,38 %
Zaměstnaný/á	117	40,48 %
Nezaměstnaný/á	7	2,42 %
Rodičovská dovolená	48	16,61 %
Příjemce státního důchodu	42	14,53 %
Celkový součet	289	100,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf 5 Kategorie dle ekonomického statusu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Největší zastoupení v dotazníkovém šetření mají lidé docházející do zaměstnání, kteří pokrývají přibližně 40 % všech respondentů. V rámci kategorií jsou si velice podobné segmenty studenti, respondenti na rodičovské dovolené a příjemci státního důchodu. Tyto skupiny se pohybují v zastoupení od 14 % do 17 %. Nejméně responzí bylo sledováno u kategorie *nezaměstnaný/á*, což může rovněž reflektovat nízkou míru nezaměstnanosti v rámci České republiky.

Poslední z identifikací respondentů probíhala na základě rodinného stavu. Účastníci průzkumu vymezovali svůj současný stav prostřednictvím odpovědí, které zmiňuje následující tabulka. I v případě této identifikační otázky byly odpovědi definovány

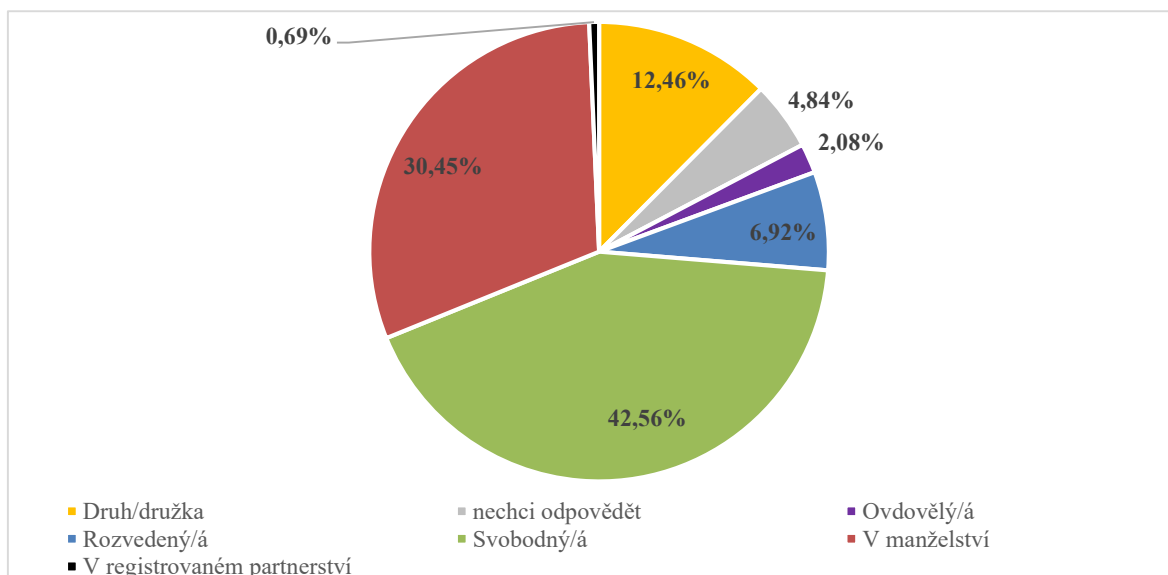
způsobem, který velmi podrobně respondenty segmentoval. Definované možnosti odpovědi nabízely širokou škálu zařazení, včetně možnosti na otázku neodpovídat.

Tabulka 18 Rodinný stav respondentů

Rodinný stav	Absolutní četnost	Relativní podíl
Druh/družka	36	12,46 %
V manželství	88	30,45 %
Ovdovělý/á	6	2,08 %
Rozvedený/á	20	6,92 %
Svobodný/á	123	42,56 %
V registrovaném partnerství	2	0,69 %
nechci odpovědět	14	4,84 %
Celkový součet	289	100,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf 6 Rodinný stav respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

V souhrnu lze o skupině všech respondentů konstatovat, že byla zastoupena z velké části svobodnými lidmi, kterých se celkově účastnilo přes 42 %. Druhý nejpočetnější segment respondentů byl tvořen 30% podílem obyvatel v manželství. Tyto dvě nejpočetnější skupiny patří k tradičním majoritním skupinám v rámci populace České republiky. Z grafu je v neposlední řadě zřejmý velice nízký podíl respondentů žijících v registrovaném partnerství.

4.5 Účast v komunálních volbách 2018 v obci Štětí

Volební účast v obci Štětí byla 37,01 %. Při zjišťování možných důvodů, proč občané o volbu do zastupitelstva nejevili přílišný zájem, byla do dotazníkového šetření zařazena otázka, z jakého důvodu se voleb nezúčastnili. Respondenti měli na výběr z odpovědí:

- nevolím, protože kandidátům nejde o občany, ale o sebe,
- nebyl/a jsem v době trvání voleb v místě bydliště,
- malý výběr stran/kandidátů,
- volby mě nezajímají,
- jiné.

Respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli, bylo dohromady 89 a jednalo se o občany, kteří se nezúčastnili komunálních voleb. Odpověď *jiné* v tomto případě byla z výsledků vyloučena, neboť žádná z přidaných odpovědí respondenty neměla opakující se tendenci či společné znaky. Po vyloučení takových odpovědí zůstal celkový počet na čísle 84. V tabulce 19 je uvedena četnost jednotlivých odpovědí.

Tabulka 19 Důvod nezúčastnění se voleb

Odpovědi:	Absolutní četnost	Relativní podíl
nevolím, protože kandidátům nejde o občany, ale o sebe	32	38,10 %
nebyl/a jsem v době trvání voleb v místě bydliště	29	34,52 %
malý výběr stran/kandidátů	6	7,14 %
volby mě nezajímají	17	20,24 %
Celkový součet	84	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Z uvedených možností se v 38,09 % opakovala odpověď „*nevolím, protože kandidátům nejde o občany, ale o sebe*“. Lze usoudit, že mnoho občanů Štětí za uplynulá volební období ztratilo důvěru v zástupce obce a také naději, že účastí v komunálních volbách něco změní. Druhou nejvíce zastoupenou odpovědí se ukázala odpověď „*nebyl/a jsem v době trvání voleb v místě bydliště*“.

Součástí průzkumu bylo zjišťování volební účasti v komunálních volbách 2018 v obci Štětí. Na základě tohoto aspektu průzkum dále pracuje s identifikačními otázkami, u nichž testuje závislost mezi účastí a těmito socioekonomickými charakteristikami.

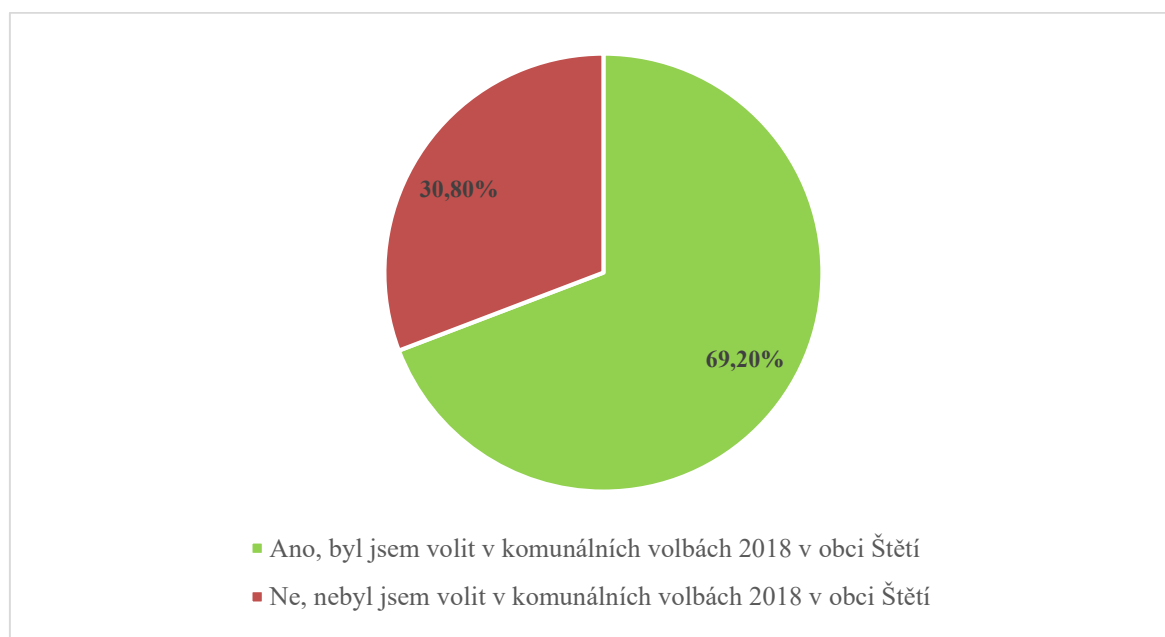
Jak uvádí následující tabulka, z celkového počtu respondentů se účastnilo voleb 200 dotázaných obyvatel. Podíl 69,20 % vypovídá o tom, že většina z celkového počtu 289 respondentů se voleb účastnila.

Tabulka 20 Účast v komunálních volbách

Odpověď:	Absolutní četnost	Relativní podíl
Ano, byl jsem volit v komunálních volbách 2018 v obci Štětí	200	69,20%
Ne, nebyl jsem volit v komunálních volbách 2018 v obci Štětí	89	30,80%
Celkový součet	289	100,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf 7 Účast v komunálních volbách 2018

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

4.5.1 Závislosti účasti v komunálních volbách 2018 na věku

Dotazníkové šetření umožnilo odpovědět na otázku, zda závisí účast v komunálních volbách na věku. Díky tomu, že se strany zaměřují na různé skupiny voličů, je zcela racionální domnívat se, že to jak lidé volí je kromě dalších faktorů věkem ovlivněno. Co ale není zcela zřejmé, je odpověď na otázku závislosti mezi samotnou účastí v komunálních volbách a atributem jakým je např. věk. V případě, že by se v rámci některých skupin závislost prokázala, bylo by možné usuzovat např. o nedostatečné motivaci některých skupin obyvatel nebo také o tom, že se s žádným politickým programem někteří lidé neztotožnili.

Níže uvedená tabulka vypovídá o struktuře respondentů s ohledem na věk. Obyvatelé byli dle věku rozřazeni do poměrně úzce specifikovaných věkových kategorií, což zcela jistě umožňuje bližší zaměření na problematiku.

Tabulka 21 Věková struktura účastníků voleb

Věkové kategorie	Ano, byl jsem volit v komunálních volbách 2018 v obci Štětí	Ne, nebyl jsem volit v komunálních volbách 2018 v obci Štětí	Celkový součet
18 – 23 let	26	26	52
24 – 29 let	46	22	68
30 – 35 let	29	10	39
36 – 41 let	27	2	29
42 – 47 let	17	7	24
48 – 53 let	31	3	34
54 – 59 let	7	3	10
60 – 65 let	15	3	18
66 a více let	2	13	15
Celkový součet	200	89	289

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Na základě takto sestavených dat byla navržena nulová hypotéza H_0 : *Účast v komunálních volbách 2018 nezávisí na věku obyvatel*. S využitím χ^2 testu nezávislosti, který využívá níže uvedených očekávaných četností, byla otestována závislost mezi účastí v komunálních volbách a věkem respondentů.

Tabulka 22 Očekávané četnosti účastníků v závislosti na věku

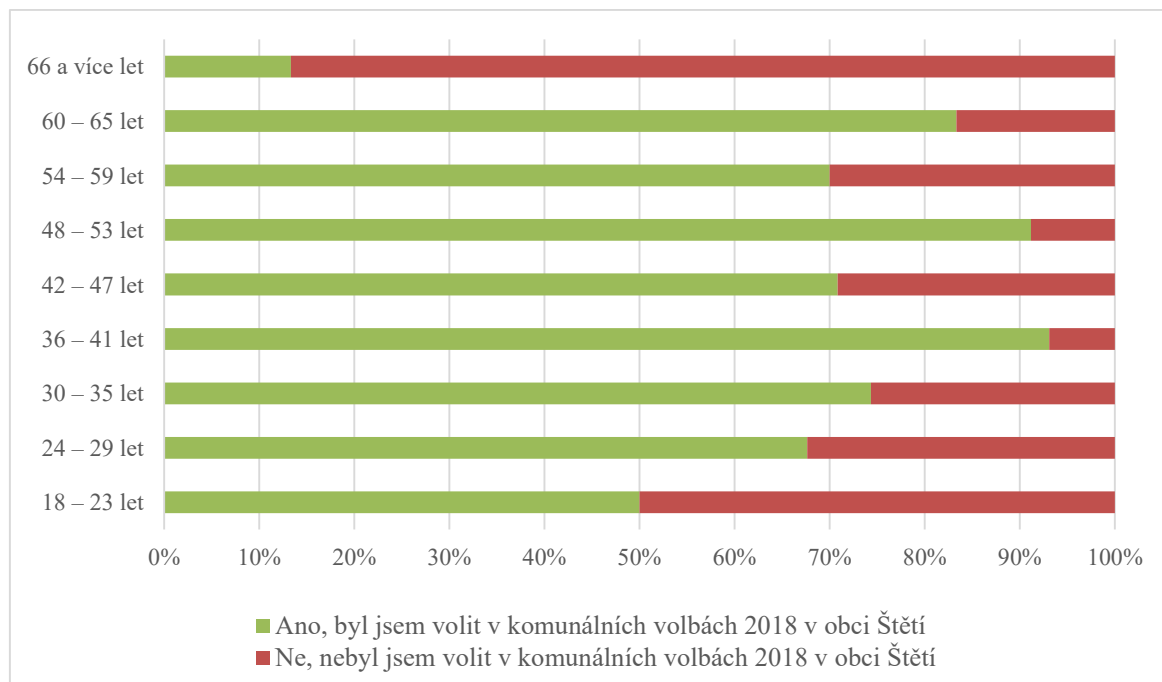
Věkové kategorie	Ano, byl jsem volit v komunálních volbách 2018 v obci Štětí	Ne, nebyl jsem volit v komunálních volbách 2018 v obci Štětí	Celkový součet
18 – 23 let	35,98616	16,01384	52
24 – 29 let	47,05882	20,94118	68
30 – 35 let	26,98962	12,01038	39
36 – 41 let	20,0692	8,930796	29
42 – 47 let	16,609	7,391003	24
48 – 53 let	23,52941	10,47059	34
54 – 59 let	6,920415	3,079585	10
60 – 65 let	12,45675	5,543253	18
66 a více let	10,38062	4,619377	15
Celkový součet	200	89	289

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Uvedená tabulka vyjadřující očekávané četnosti, nabízí potvrzení předpokladů dobré aproximace, tedy že každá z hodnot je vyšší než 2, a zároveň alespoň 80 % hodnot je vyšších než 5. Díky splněným podmínkám dobré aproximace lze říci, že je počet

pozorování dostatečný. Toto testování probíhalo na hladině významnosti 0,05 alfa. Díky vypočtené p-hodnotě rovné 0,000000072, lze konstatovat zamítnutí nulové hypotézy. Provedené testování tedy prokázalo závislost mezi účastí v komunálních volbách a věkem obyvatel.

Graf 8 Struktura voličů dle věku

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Dostupné poměry vypovídají o tom, že nejvyšší podíl zástupců, kteří se neúčastnili voleb, obsahuje nejstarší kategorie obyvatel. V této kategorii se mezi respondenty projevila vyšší než 80% neúčast v komunálních volbách 2018. Je pravdou, že u této kategorie občanů mohou být důvody neúčasti na volbách velmi rozmanité. Druhý nejvyšší podíl v rámci jednotlivých kategorií se objevil u nejmladší ze skupin respondentů. U těchto jedinců by neúčast mohlo vysvětlovat nedostatečné povědomí o významu a důležitosti voleb.

4.5.2 Závislost účasti v komunálních volbách na ekonomickém statusu

Další charakteristikou, jež byla využita pro testování závislosti, byl ekonomický status. Ekonomickým statusem je v práci vyjádřeno ekonomické postavení respondenta, jež vypovídá o tom, zda je respondent zaměstnaný, nezaměstnaný, student, příjemce státního důchodu apod. Účastníci průzkumu u této otázky označovali, do jaké z kategorií se řadí, přičemž volit mohli právě jednu odpověď. Předmětem zjišťování je hypotéza H_0 : Účast v komunálních volbách nezávisí na ekonomickém statusu.

Následující tabulka 23 zpracovává bližší přehled o struktuře respondentů vztažené k účasti v komunálních volbách 2018.

Tabulka 23 Struktura voličů dle ekonomického statusu

Kategorie ekonomických statusů	ANO	NE	Celkový součet
Nezaměstnaný/á	5	2	7
Podnikatel, OSVČ	21	9	30
Příjemce státního důchodu	32	10	42
Rodičovská dovolená	31	17	48
Student	23	22	45
Zaměstnaný/á	88	29	117
Celkový součet	200	89	289

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

V tomto případě χ^2 test nezávislosti pracoval s očekávanými četnostmi, uvedenými v následující tabulce. Zpracovaný test potvrdil nulovou hypotézu o nezávislosti. Testování bylo opět prováděno na hladině významnosti 0,05 alfa, která se ukázala být nižší než vypočítaná p-hodnota. U této závislosti dosahovala výsledná p-hodnota číslu 0,066, což vypovídá o tom, že v případě vyšší hladiny významnosti alfa 0,1 by došlo ke změně intervalu kritických hodnot, díky čemuž by byla nulová hypotéza zamítnuta. Na zvolené hladině významnosti 0,05 alfa je však nutné vyhodnotit test jako nezávislost volební účasti na ekonomickém statusu obyvatel.

Tabulka 24 Očekávané četnosti voličů dle ekonomického statusu

Kategorie ekonomických statusů	ANO	NE	Celkový součet
Nezaměstnaný/á	4,844291	2,155709	7
Podnikatel, OSVČ	20,76125	9,238754	30
Příjemce státního důchodu	29,06574	12,93426	42
Rodičovská dovolená	33,21799	14,78201	48
Student	31,14187	13,85813	45
Zaměstnaný/á	80,96886	36,03114	117
Celkový součet	200	89	289

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Tabulka očekávaných četností i v tomto případě potvrdila splnění podmínek dobré aproximace. Výběrový soubor byl tedy dostatečně početný.

4.5.3 Závislost účasti v komunálních volbách 2018 na vzdělání

V neposlední řadě se lze zabývat závislostí účasti v komunálních volbách 2018 na vzdělání. Atribut vzdělání je nedílnou součástí kategorizace populací již po mnoho let a je nasnadě domnívat se, že má vliv na smýšlení lidí. Žádoucím jevem by mělo být,

že s vyšším vzděláním by měl růst poměr lidí účastnících se voleb. Tento předpoklad vychází z toho, že, že čím vyšší stupeň vzdělání lidé dosáhnou, tím spíše by si měli uvědomovat důležitost volební účasti obecně. Nicméně nelze říci, že by si méně vzdělaní lidé nemohli významnou roli voleb uvědomovat. Současně však platí, že složitější konsekvence voleb se nevyučují na většině základních škol v České republice. K otázce kategorizující respondenty je třeba dodat, že byla velmi úzce specifikovaná, jelikož poskytovala možnost zaškrtnout i nižší než základní stupeň vzdělání. Tato skupina byla následně sloučena se skupinou lidí, kteří dosáhli nejvýše základního vzdělání, jelikož segment respondentů s nižším než základním stupněm vzdělání neměl dostatečné četnosti, aby jej bylo možné samostatně vyhodnotit.

Tabulka 25 Struktura voličů dle vzdělání

Dosažené vzdělání	ANO	NE	Celkový součet
Střední odborné vzdělání s výučním listem	16	27	43
Střední odborné vzdělání zakončené maturitou	128	34	162
Vysokoškolské vzdělání	41	9	50
Vyšší odborné vzdělání	13	8	21
Nejvýše základní vzdělání	2	11	13
Celkový součet	200	89	289

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Očekávané četnosti, s nimiž pracoval χ^2 test nezávislosti, jsou zobrazeny v další tabulce, na základě které jsou potvrzeny splněné podmínky dobré aproximace. Nulovou hypotézou byla v tomto případě H_0 : *Účast v komunálních volbách 2018 nezávisí na vzdělání.*

Tabulka 26 Očekávané četnosti voličů dle vzdělání

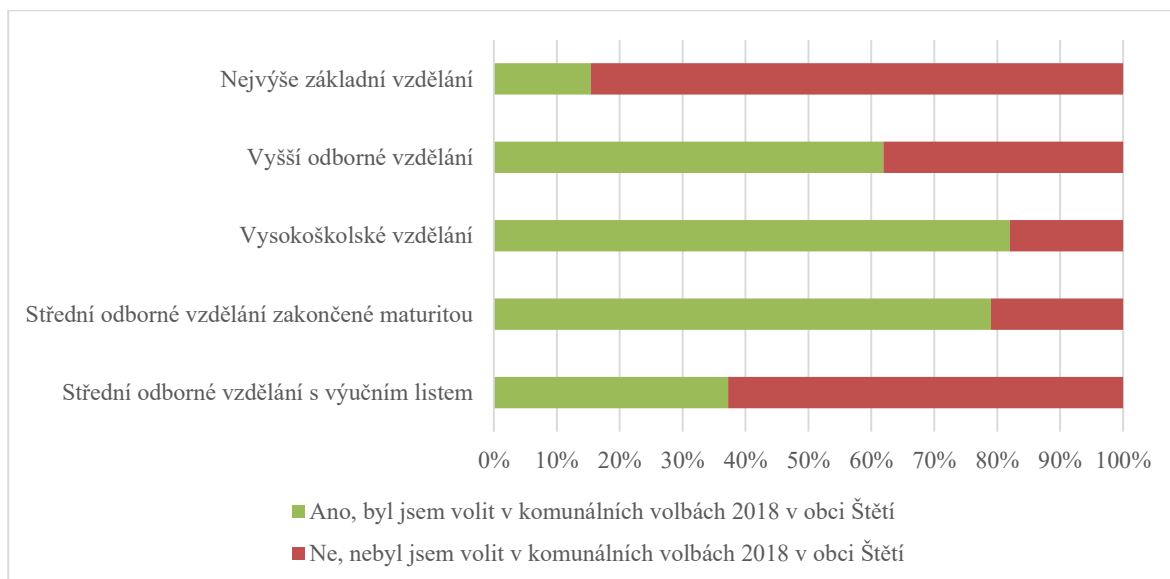
Dosažené vzdělání	ANO	NE	Celkový součet
Střední odborné vzdělání s výučním listem	29,75779	13,24221	43
Střední odborné vzdělání zakončené maturitou	112,1107	49,88927	162
Vysokoškolské vzdělání	34,60208	15,39792	50
Vyšší odborné vzdělání	14,53287	6,467128	21
Nejvýše základní vzdělání	8,99654	4,00346	13
Celkový součet	200	89	289

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Na hladině významnosti 0,05 alfa byla zamítnuta nulová hypotéza, proto lze konstatovat, že účast v komunálních volbách 2018 ve Štětí závisí na dosaženém vzdělání. U této otázky je dále signifikantní intenzita této závislosti, jež je patrná z vypočítané p-hodnoty vyčíslené na 0,00000000036. Účast se proto jeví jako silně závislá na dosaženém vzdělání.

Graf znázorňující účast jednotlivých kategorií dle vzdělání naznačuje vzájemné poměry. Je zřejmé, že nejvyšší podíl obyvatel, kteří se účastnili komunálních voleb, byl zaznamenán u vysokoškolsky vzdělaných lidí. Významně vysoký podíl účastníků voleb byl dále zaznamenán u lidí s vyšším odborným a středním odborným vzděláním zakončeným maturitní zkouškou. Z této otázky lze usoudit, že je účast významně ovlivněna vzděláním a vyšší účast u voleb vykazují lidé s vyšším stupněm vzdělání.

Graf 9 Struktura obyvatelstva dle vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

4.6 Způsob volby občanů v komunálních volbách 2018 v obci Štětí

Za účelem komplexní analýzy volebního chování se průzkum zabýval způsobem volby občanů města Štětí. Tato otázka členila respondenty do tří kategorií dle toho, jakým způsobem postupovaly při vyplňování volebních lístků. Byly vymezeny tři základní způsoby jakými je možné volební lístky vyplňovat a to:

- označil/a jsem křížkem celou jednu volební stranu/hnutí s plným počtem kandidátů (dále pro účely tabulek uváděno také jako „označil/a jsem pouze volební stranu“);
- označil/a jsem křížkem jednotlivé kandidáty z různých volebních stran/hnutí (dále pro účely tabulek uváděno také jako „označil/a jsem různé kandidáty“);
- označil/a jsem křížkem volební stranu, ale i některé jednotlivé kandidáty z jiných; politických uskupení (dále pro účely tabulek uváděno také jako „označil/a jsem stranu i kandidáty“).

Takto vymezené dimenze odpovědí jsou zjednodušeny v adekvátní míře ve vztahu k cíli práce, přesto však poskytují podrobnější možnosti analýzy. V souvislosti s provedeným zjednodušením je nutné zmínit, že hlubší analýzy by si vyžadovaly dílčích průzkumů, na základě kterých by byly identifikovány nejvhodnější možnosti. Pro takto detailní průzkum je ponechán prostor pro práce rozšiřující zkoumanou problematiku.

Pro zkoumání závislostí v oblasti způsobů volby byly cíleně vybrány identifikační charakteristiky informující o platové kategorii a vzdělání. Záměrem průzkumu je ověřit závislost vzdělání, na způsobu volby, jelikož se tento atribut ukázal být velmi významným v případě účasti. U platové kategorie byly respondenti segmentováni do koncipovaných kategorií dle svého příjmu.

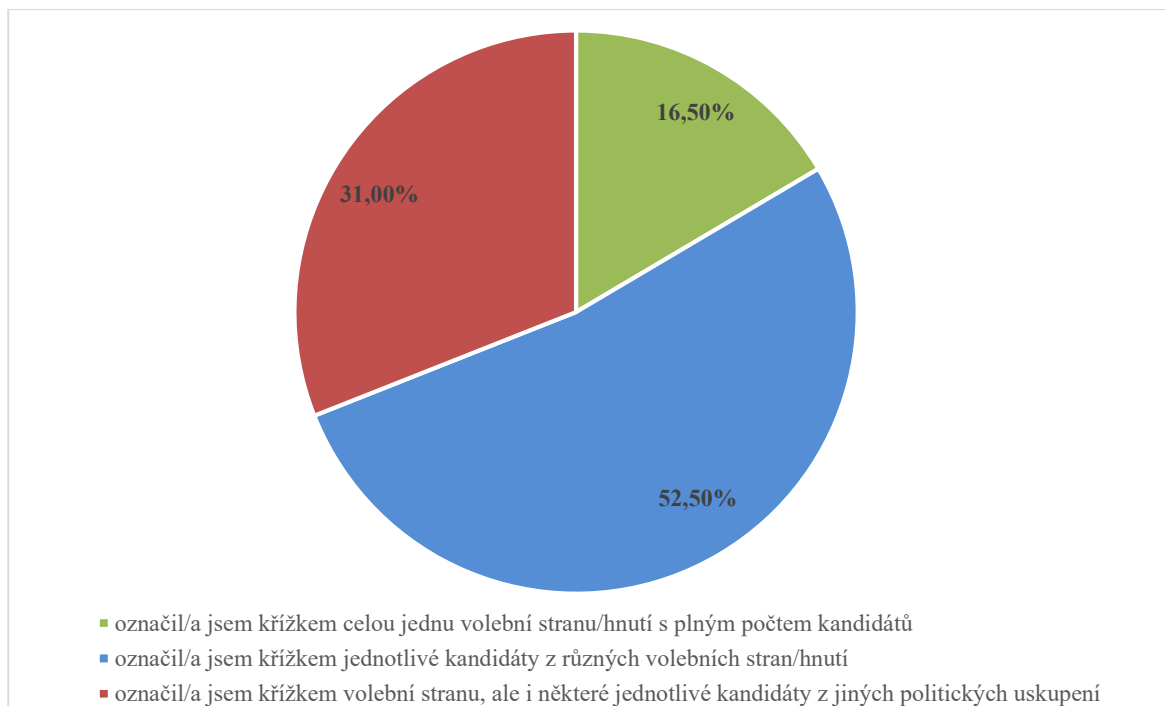
Níže uvedená tabulka představuje souhrnný přehled odpovědí respondentů reflektující způsob jejich volby v komunálních volbách města Štětí v roce 2018. Tato část průzkumu dále logicky pracuje pouze s občany, kteří se účastnili komunálních voleb. Tento krok je zcela racionální a vychází z metody prováděné dotazníkového šetření, jelikož respondenti, kteří se voleb neúčastnili, na tuto otázku neodpovídali.

Tabulka 27 Způsob volby občanů obce Štětí v komunálních volbách 2018

Odpověď:	Absolutní četnost	Relativní podíl
označil/a jsem křížkem celou volební stranu/hnutí s plným počtem kandidátů	33	16,50 %
označil/a jsem křížkem jednotlivé kandidáty z různých volebních stran/hnutí	105	52,50 %
označil/a jsem křížkem volební stranu, ale i některé jednotlivé kandidáty z jiných politických uskupení	62	31,00 %
Celkový součet	200	100,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf 10 Způsob volby občanů obce Štětí v komunálních volbách 2018

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Výše zmíněný graf popisuje vzájemný poměr respondentů. Nejčastěji obyvatelé uváděli, že jejich volba probíhala označením jednotlivých kandidátů z různých volebních stran/hnutí. Takto odpovědělo celkem 52,50 % respondentů. Do testování nezávislosti jsou dále zahrnuti pouze respondenti, kteří se identifikovali s některou z navrhovaných možností.

4.6.1 Závislost způsobu volby na nejvyšším dosaženém vzdělání

Pro tuto otázku bylo opět využito totožných dosažených stupňů vzdělání. I v tomto případě došlo ke sloučení dvou kategorií zahrnujících nejnižší dva dosažené stupně vzdělání, aby bylo možné dosáhnout podmínek dobré aproximace. Je třeba připomenout, že testovaný vzorek se sestává z 200 respondentů. Z důvodu prostorové náročnosti tabulky ve standardní podobě, bude pro tuto tabulku využito zkrácené názvosloví pro kategorie věku dle následujícího klíče:

- Nejvýše základní vzděláníZákladní
- Střední odborné vzdělání s výučním listem Výuční list
- Střední odborné vzdělání zakončené maturitouMaturita
- Vyšší odborné vzdělání.....Vyšší odborné
- Vysokoškolské vzdělání.....Vysokoškolské

Tabulka 28 Způsob volby dle nejvyššího dosaženého vzdělání

Kategorie dle vzdělání	označil/a jsem pouze volební stranu	označil/a jsem různé kandidáty	označil/a jsem stranu i kandidáty	Celkový součet
Základní	15	15	10	40
Výuční list	21	42	24	87
Maturita	7	17	22	46
Vyšší odborné	10	5	4	19
Vysokoškolské	5	1	2	8
Celkový součet	58	80	62	200

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Na základě takto seříděných dat byly v následujícím kroku vyčísleny očekávané hodnoty pro jednotlivé odpovědi. Tyto četnosti jsou zobrazeny v níže dostupné tabulce, která neobsahuje žádné hodnoty, jež by bránily dobré aproximaci výsledků. Zpracovaný χ^2 test nezávislosti je na obvyklé hladině významnosti 0,05 alfa a vyhodnocuje H_0 : *Způsob volby nezávisí na nejvyšším dosaženém vzdělání.*

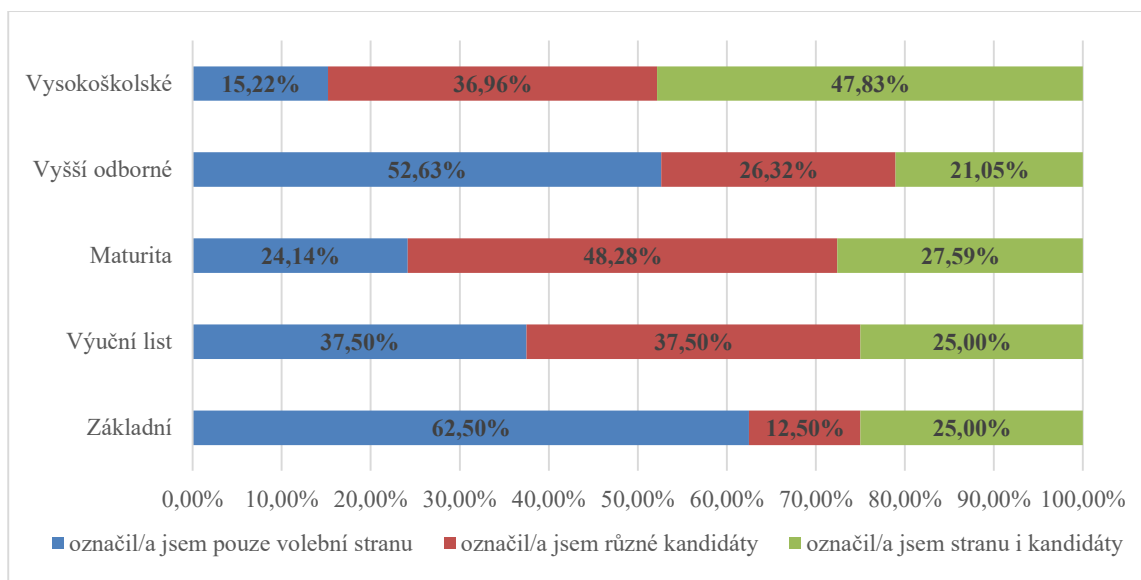
Tabulka 29 Očekávané četnosti způsobu volby dle nejvyššího dosaženého vzdělání

Kategorie dle vzdělání	označil/a jsem pouze volební stranu	označil/a jsem různé kandidáty	označil/a jsem stranu i kandidáty	Celkový součet
Základní	11,6	16	12,4	40
Výuční list	25,23	34,8	26,97	87
Maturita	13,34	18,4	14,26	46
Vyšší odborné	5,51	7,6	5,89	19
Vysokoškolské	2,32	3,2	2,48	8
Celkový součet	58	80	62	200

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Testování v tomto případě zamítlo na hladině významnosti 0,05 alfa nulovou hypotézu o nezávislosti způsobu volby na dosaženém vzdělání, a to na základě vyčíslení p-hodnoty dosahující 0,006. Ačkoli není tato hodnota natolik signifikantní, jako tomu bylo u volební účasti, významným faktem zůstává prokázaná závislost způsobu volby v komunálních volbách obce Štětí na nejvyšším dosaženém vzdělání.

Graf 11 Způsob volby dle nejvyššího dosaženého vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Jak naznačuje výše sestrojený graf nejvyšší podíl v rámci jednotlivých kategorií vzdělání se u odpovědi *označil/a jsem pouze volební stranu* projevil u segmentu s nejvyšše základním vzděláním. Různé kandidáty v nejvyšším poměru volili lidé s maturitou, tedy absolventi středních odborných škol s maturitní zkouškou. Kombinace obou možností se vyskytovala v poměru nejčastěji u vysokoškolsky vzdělaných lidí. Z průzkumu vyplývá, že dochází k jevům, naznačujícím zcela odlišný způsob volby u tzv. extrémních kategorií neboli hraničních kategorií.

4.6.2 Závislost způsobu volby na příjmu

Poslední z otázek využitých pro zjišťování závislosti byla výše příjmu. V dotazníkovém šetření byly předdefinovány kategorie výše příjmů, do kterých se respondenti měli možnost zařadit. Příjem tradičně ovlivňuje nejrůznější jednání lidí a to nejen z oblasti ekonomie. Díky širokému působení příjmu na poli lidského rozhodování byla zjišťována závislost mezi způsobem volby na výši příjmu.

V rámci této otázky bylo nutné přistoupit ke sloučení dvou kategorií příjmů. Důvodem byla opět nedostatečná četnost odpovědí, v jejímž důsledku by nebylo možné využít χ^2 test nezávislosti. Jednalo se o kategorii příjmu *do 5 000,- Kč/měsíčně* a kategorii *od 5 001,- do 15 000,- Kč/měsíčně*. Tímto krokem vznikla sloučená kategorie s názvem *do 15 000,- Kč/měsíčně*. Neopomenutelnou součástí této otázky byla také možnost se k otázce nevyjadřovat, a to zaškrtnutím odpovědi *nechci odpovědět*. Z celkového počtu účastníků komunálních voleb tento krok pro účely závislosti vyřadil 7 respondentů, jelikož

respondenti, kteří odpověděli tímto způsobem, byli z testování závislosti vyřazeni. Tato alternativa vyřadila 3,50 % účastníku komunálních voleb pro další analýzu, nicméně byl tento krok vyhodnocen jako nezbytný vzhledem k míře zjednodušení a tématu problematiky.

Tabulka 30 Způsob volby dle příjmu

Kategorie dle výše příjmu	označil/a jsem pouze volební stranu	označil/a jsem různé kandidáty	označil/a jsem stranu i kandidáty	Celkový součet
do 15.000 Kč/měsíčně	9	25	15	49
15.001 – 25.000 Kč/měsíčně	8	31	19	58
25.001 – 35.000 Kč/měsíčně	9	26	19	54
35.001 – 45.000 Kč/měsíčně	4	8	6	18
nad 45.001 Kč/měsíčně	3	8	3	14
Celkový součet	33	98	62	193

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

U posledního testování nezávislosti byly zachovány podmínky dobré aproximace, jelikož všechny očekávané hodnoty dosahují požadovaných četností. Taktéž v tomto vyhodnocení šlo o významnost na hladině 0,05 alfa, při nulové hypotéze H_0 : *Způsob volby je nezávislý na výši příjmu.*

Tabulka 31 Očekávané četnosti způsobu volby dle příjmu

Kategorie dle výše příjmu	označil/a jsem pouze volební stranu	označil/a jsem různé kandidáty	označil/a jsem stranu i kandidáty	Celkový součet
do 15.000 Kč/měsíčně	8,378238	24,88083	15,74093	49
15.001 – 25.000 Kč/měsíčně	9,917098	29,45078	18,63212	58
25.001 – 35.000 Kč/měsíčně	9,233161	27,41969	17,34715	54
35.001 – 45.000 Kč/měsíčně	3,07772	9,139896	5,782383	18
nad 45.001 Kč/měsíčně	2,393782	7,108808	4,497409	14
Celkový součet	33	98	62	193

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Využitý test nezávislosti χ^2 prokázal u tohoto vztahu nezávislost způsobu volby na výši příjmu. Vypočítanou p-hodnotou 0,98 byla potvrzena na hladině významnosti 0,05 alfa nulová hypotéza H_0 : *Způsob volby nezávisí na výši příjmu.* Na základě vypočítané p-hodnoty resp. kritického oboru hodnot lze předpokládat, že ani při vyšším počtu respondentů či manipulaci s kategoriemi platů by nebyla prokázána závislost mezi zvolenými atributy.

4.7 Faktory ovlivňující rozhodnutí voliče

Jedna z otázek v dotazníkovém šetření, jež byla respondentům položena, se týkala jejich participace na dění v obci Štětí. Respondenti na tuto otázku měli možnost odpovídat na škále od jedné do čtyř, přičemž pod č. 1 se skrývala odpověď *ano, pravidelně*, pod č. 2 *velmi často*, č. 3 *občas, zřídka* a pod č. 4 *ne, nikdy*. Odpovídat měli na tyto otázky:

- Čtu obecní noviny, zpravodaj
- Sleduji kabelovou televizi města
- Sleduji webové (internetové) stránky města
- Sleduji facebookovou skupinu s názvem „Město Štětí“
- Účastním se zasedání zastupitelstev, kulatého stolu, veřejného setkání aj.

Na výše zmíněné otázky měli možnost odpovědět všichni respondenti, tedy i ti, které se komunálních voleb 2018 nezúčastnili. V následující tabulce je uvedena jejich participace.

Tabulka 32 Participace občanů na dění v obci

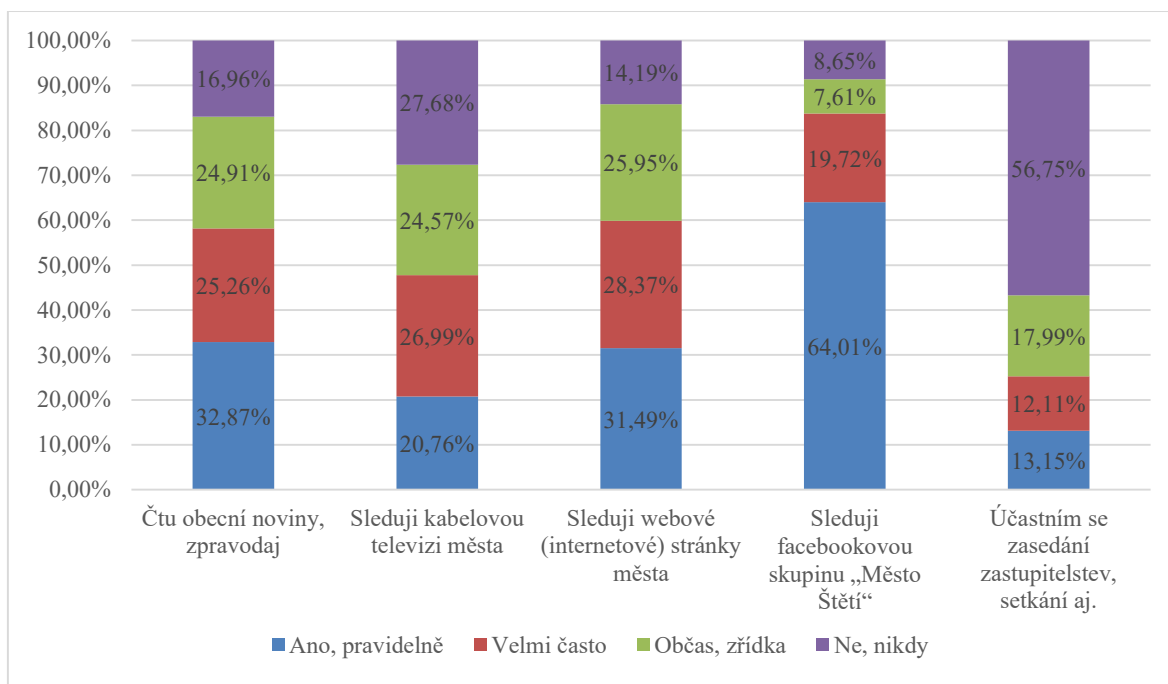
Otázky:	Počet respondentů			
	odp. 1	odp. 2	odp. 3	odp. 4
Čtu obecní noviny, zpravodaj	95	73	72	49
Sleduji kabelovou televizi města	60	78	71	80
Sleduji webové (internetové) stránky města	91	82	75	41
Sleduji facebookovou skupinu „Město Štětí“	185	57	22	25
Účastním se zasedání zastupitelstev, setkání aj.	38	35	52	164

Zdroj: Vlastní zpracování na základě šetření voličů 2019/2020.

Na otázku ohledně participace měl možnost odpovědět každý, kdo dotazník vyplňoval bez ohledu na fakt, zda se komunálních voleb 2018 účastnil či nikoliv. Otázku včetně jejích podotázek vyplnilo celkem 289 respondentů.

Následující graf vypovídá o nejvýznamnějším komunikačním prvku, prostřednictvím, kterého obyvatelé participují na dění v obci. Z těchto mediálních prvků je nejsledovanějším typem média internet, zejména facebooková stránka města Štětí a webová stránka města. Tyto prostředky jsou sledovány velmi často více než polovinou respondentů.

Graf 12 Poměr participace na dění v obci

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Jelikož byl internet vyhodnocen, jako nejsledovanější prostředek je mu dále věnována pozornost. Na základě testů závislosti byl odhalen vliv věku a vzdělání. Je proto vhodné z pohledu těchto atributů definovat strukturu respondentů ve vztahu k otázce participace. O zmíněné struktuře vypovídá následující tabulka 33.

Tabulka 33 Struktura participace v závislosti na věku (sledování facebooku)

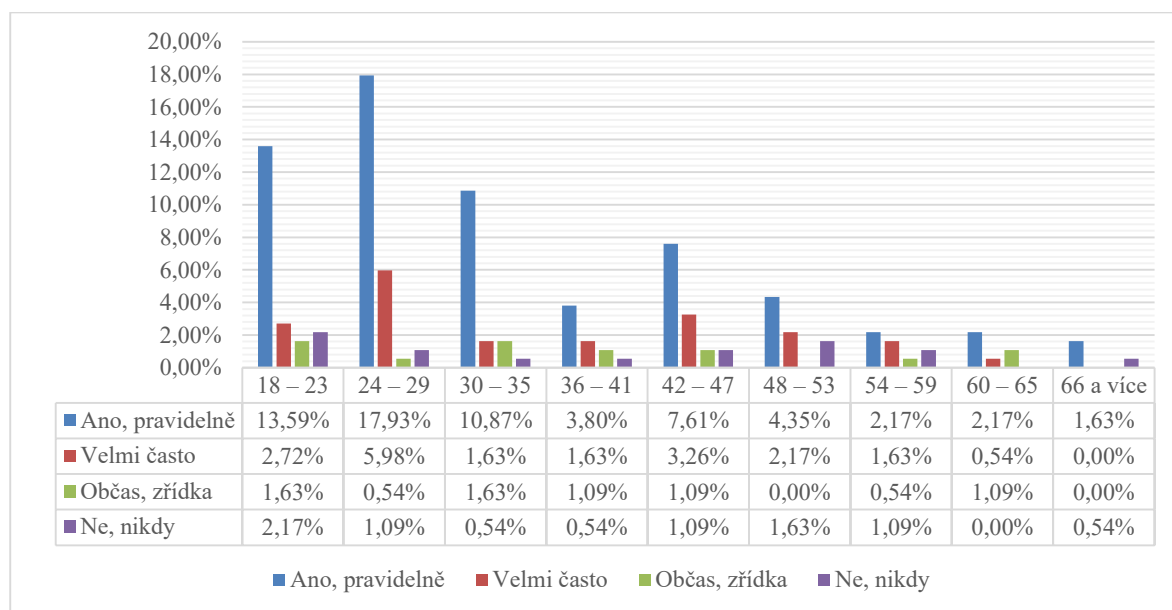
Věk	Ano, pravidelně	Velmi často	Občas, zřídka	Ne, nikdy	Celkový součet
18 – 23	39	8	5	6	58
24 – 29	52	17	2	3	74
30 – 35	31	5	5	2	42
36 – 41	11	5	3	2	20
42 – 47	22	9	3	3	38
48 – 53	13	6	0	5	24
54 – 59	6	5	2	3	16
60 – 65	6	2	3	0	11
66 a více	5	0	0	2	6
Celkový součet	185	57	22	25	289

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

V úhrnu tedy pravidelně sleduje facebookovou stránku 185 lidí, velmi často po té 57 lidí. Z pravidelných návštěvníků facebookové stránky mají nejvyšší podíl respondenti v kategorii 24–29 let věku, kteří tvoří téměř 18% podíl všech pravidelně navštěvujících.

Z následujícího grafu jsou vidět i další významné podíly jednotlivých kategorií, ve kterých má významné zastoupení mezi pravidelnými návštěvníky také skupina respondentů od 18 do 23 let. Překvapivě vysokou pravidelnou návštěvnost vykázali také lidé mezi 30 a 35 lety, ti tvořily téměř 11 % pravidelných účastníků. Překvapením v kategorii velmi často navštěvujících byla věková kategorie od 42 do 47 let, která měla více než 3% podíl na všech velmi často navštěvujících facebookové stránky.

Graf 13 Poměr participace občanů na dění v obci dle věku

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Další prokázanou závislostí byl faktor dosaženého vzdělání, jehož četnosti nabízí v přehledu následující tabulka. Ze zmíněné tabulky je patrný vysoký počet pravidelných návštěvníků z řad obyvatel se středoškolským vzděláním zakončeným maturitou. Tento jev není nikterak překvapivý, jelikož je touto kategorií populace hojně zastoupena.

Tabulka 34 Vzdělání v závislosti na facebookových stránkách

Dosažené vzdělání	Ano, pravidelně	Velmi často	Občas, zřídka	Ne, nikdy	Celkový součet
bez základního vzdělání	1	0	0	0	1
Základní vzdělání	8	2	1	1	12
Střední odborné vzdělání s výučním listem	28	8	3	4	43
Střední odborné vzdělání zakončené maturitou	104	32	12	14	162
Vyšší odborné vzdělání	13	4	2	2	21
Vysokoškolské vzdělání	32	10	4	4	50
Celkový součet	185	57	22	25	289

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

V tomto případě jsou četnosti v jednotlivých kategoriích považovány za signifikantní a v grafickém zobrazení by díky dominující hodnotě zcela zanikly hodnoty ostatních atributů, proto bylo od této projekce upuštěno a je dále nahrazena tabulkou relativních četností. Díky ní je možné zaznamenat, že středoškolsky vzdělaní lidé s maturitou pokrývají přibližně 56% podíl a jejich návštěvnost na facebookových stránkách je v pravidelné frekvenci vyčíslena na 35,88 %, přičemž velmi častá frekvence dosahuje 11,06 %. Druhou nejvýznamnější skupinu v rámci návštěvnosti facebookových stránek tvořili vysokoškolsky vzdělaní lidé, tvořící 17,30% podíl všech respondentů. Z uvedeného podílu vysokoškoláků většina facebookové stránky navštěvuje pravidelně.

Tabulky 35 Vzdělání v závislosti na návštěvnosti facebookových stránek

Dosažené vzdělání	Ano, pravidelně	Velmi často	Občas, zřídka	Ne, nikdy	Celkový součet
bez základního vzdělání	0,22 %	0,07 %	0,03 %	0,03 %	0,35 %
Základní vzdělání	2,66 %	0,82 %	0,32 %	0,36 %	4,15 %
Střední odborné vzdělání s výučním listem	9,52 %	2,93 %	1,13 %	1,29 %	14,88 %
Střední odborné vzdělání zakončené maturitou	35,88 %	11,06 %	4,27 %	4,85 %	56,06 %
Vyšší odborné vzdělání	4,65 %	1,43 %	0,55 %	0,63 %	7,27 %
Vysokoškolské vzdělání	11,08 %	3,41 %	1,32 %	1,50 %	17,30 %
Celkový součet	64,01 %	19,72 %	7,61 %	8,65 %	100,00 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

V dotazníkovém šetření byla respondentům položena otázka: „Které z následujících možností byly rozhodující pro Vaši volbu?“, týkající se priorit a ovlivňujících faktorů při rozhodování o udělení hlasu kandidátům. Otázka se skládala z dalších sedmi podotázek, na které respondenti měli možnost odpovědět pouze *ano* či *ne*, podotázky jsou vyjmenovány níže:

- Úspěšná činnost kandidáta v minulosti na pozici zastupitele
- Osobní známost, případně příbuzenský vztah s kandidátem
- Znalost kandidáta
- Činnost kandidáta v některém spolku ve městě
- Politická příslušnost kandidáta
- Politický program subjektu, za který se kandidát uchází o mandát
- Prezentace kandidáta v rámci předvolební kampaně

Faktory, které ovlivnily voliče v jejich rozhodnutích, jsou přehledně zobrazeny v následující tabulce 36.

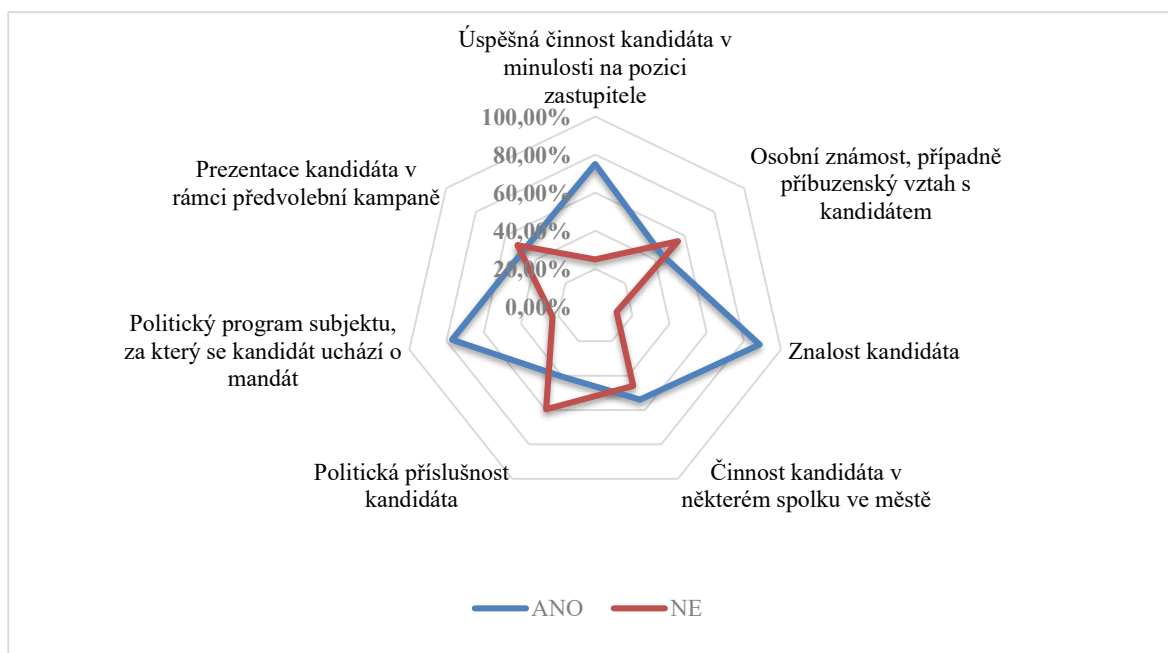
Tabulka 36 Faktory ovlivňující volbu

Položené podotázky:	ANO	NE
Úspěšná činnost kandidáta v minulosti na pozici zastupitele	150	50
Osobní známost, případně příbuzenský vztah s kandidátem	89	111
Znalost kandidáta	177	23
Činnost kandidáta v některém spolku ve městě	108	92
Politická příslušnost kandidáta	81	119
Politický program subjektu, za který se kandidát uchází o mandát	154	46
Prezentace kandidáta v rámci předvolební kampaně	96	104

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Na podotázky týkající se faktorů ovlivňující volbu mělo možnost odpovědět 200 respondentů, kteří se zúčastnili komunálních voleb. Rozhodujícím faktorem dle výsledků je samotná znalost kandidáta, která je pro 177 respondentů rozhodující. Na druhém místě se umístil politický program subjektu, za který se kandidát uchází o mandát v zastupitelstvu obce. Třetím důležitým faktorem je pro voliče úspěšná činnost kandidáta na pozici zastupitele v minulých volebních obdobích, ten získal 150 hlasů. Naopak nejméně důležitým faktorem je pro voliče politická příslušnost kandidáta.

Graf 14 Poměr participace občanů na dění v obci

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf zobrazuje míru intenzity závislosti v procentech na uvedených faktorech. Na grafu je patrné, že nejdůležitějším faktorem je právě znalost kandidáta, která se vyšplhala k 80 %.

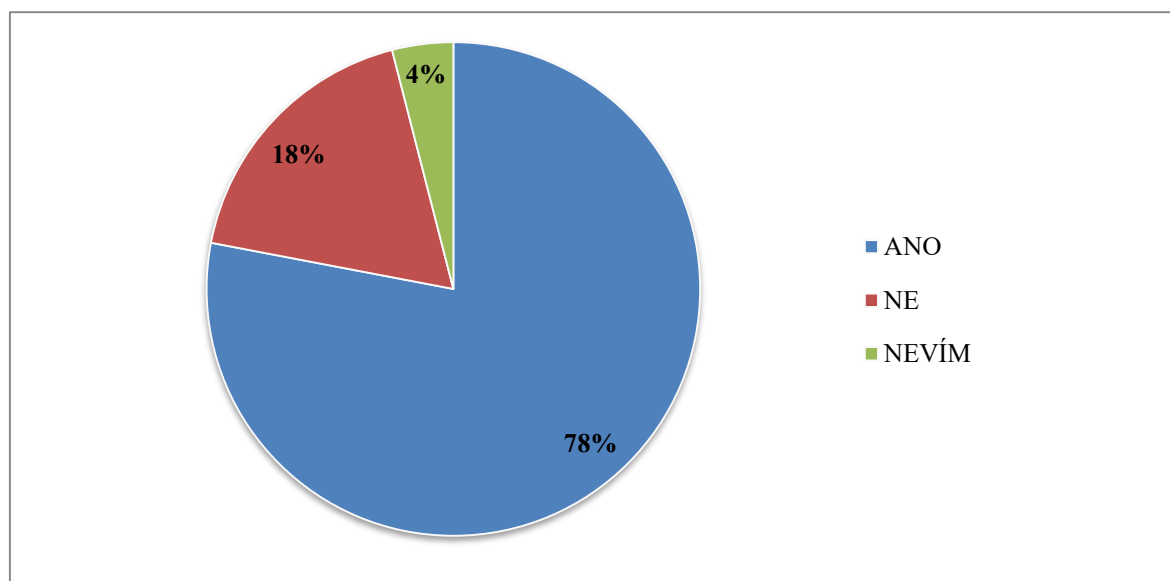
Další otázka, která byla respondentům položena, se týkala vlivu osobní známosti na rozhodnutí udělit kandidátovi hlas ve volbách. Respondenti na otázku „Znáte se osobně s některým z kandidátů strany, politického subjektu, kterou jste volil/a?“ Opět v odpovědi na otázku bylo na výběr zvolit možnost *ano*, *ne* a navíc byla přidána možnost *nevím*. Procentuálně vyčíslený vliv známosti kandidátů na rozhodování je uveden v následující tabulce.

Tabulka 37 Vliv známosti kandidáta na volbu

Odovědi:	Absolutní četnost	Relativní podíl
ANO	156	78 %
NE	36	18 %
NEVÍM	8	4 %
Celkový součet	200	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf 15 Vliv známosti na volbu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

4.8 Komparace výsledků voleb

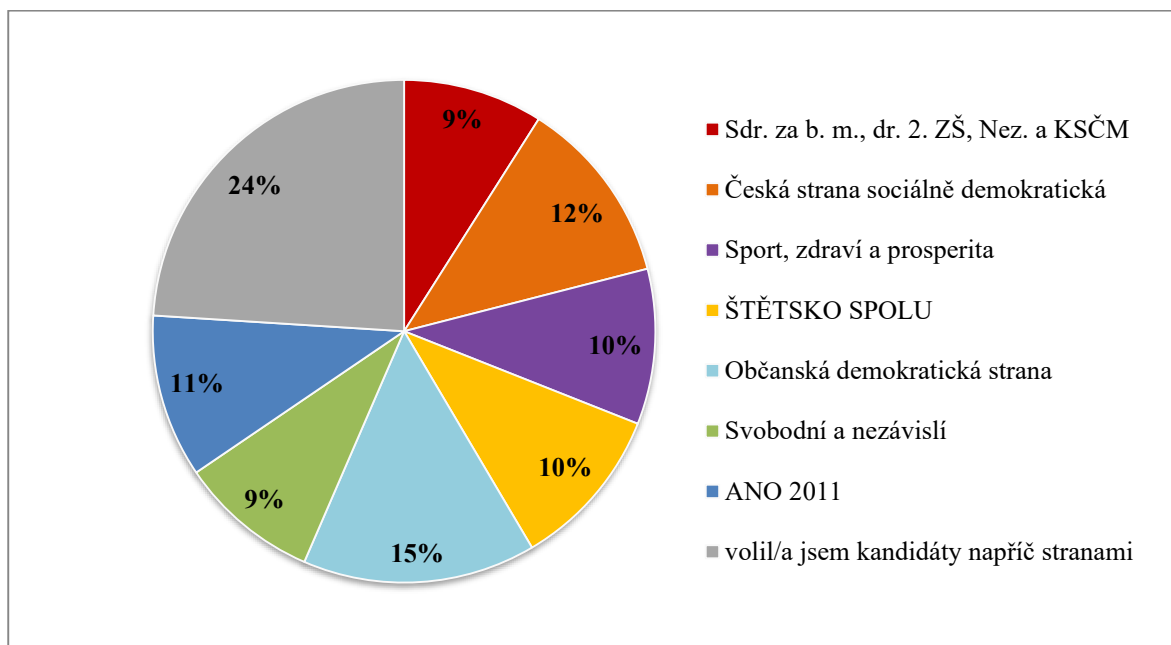
V dotazníkové šetření byla položena otázka „Jakou volební stranu či větší počet kandidátů z jaké volební strany jste volil/a v komunálních volbách 2018 ve městě Štětí?“, na kterou respondenti měli možnost odpovědět kromě kandidujících stran také *volil/a jsem kandidáty napříč stranami*. Výsledek tohoto dotazování je uveden v následující tabulce 38.

Tabulka 38 Výsledek komunálních voleb 2018 dle dotazníkového šetření

Odpoředi:	Absolutní součet	Relativní podíl
Sdr. za b. m., dr. 2. ZŠ, Nez. a KSČM	18	9,00 %
Česká strana sociálně demokratická	24	12,00 %
Sport, zdraví a prosperita	20	10,00 %
ŠTĚTSKO SPOLU	21	10,50 %
Občanská demokratická strana	30	15 %
Svobodní a nezávislí	18	9 %
ANO 2011	21	10,50 %
volil/a jsem kandidáty napříč stranami	48	24 %
Celkový součet	200	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Graf 16 Výsledky komunálních voleb dle dotazníkového šetření

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Šetření voličů 2019/2020.

Z výsledků je patrné, že občané nejčastěji volili kandidáty napříč politickými subjekty. Oproti reálným výsledkům by však všechny kandidující strany získaly ve volbách mandát. Kvůli metodě volby, kdy volič má na výběr zaškrtnout jak politickou stranu, tak kandidáty či kandidáty napříč politickými stranami jsou výsledky zkreslené. Dle dotazníkového šetření, ve kterém respondenti měli vybrat stranu, kterou v komunálních volbách volili, by o 3 % vyhrála Občanská demokratická strana, poté s 12 % Česká strana sociálně demokratická a v těsném závěsu hnutí ANO 2011. Reálná volební účast v obci Štětí v roce 2018 byla 37,01 %, kdežto dotazníkového šetření se účastnilo 69,20 % respondentů, jež byli volit. Tento výsledek může být zapříčiněn především tím, že dotazníkové šetření bylo primárně určeno pouze občanům, kteří se aktivně účastnili voleb.

4.9 Shrnutí výsledků

Analytická část práce ve svém úvodu nejprve představuje výsledky komunálních voleb v obci Štětí v roce 2018, kde do zastupitelstva města Štětí bylo voleno 21 zastupitelů. Nejúspěšnějším politickým subjektem byla tradiční Česká sociálně demokratická strana (ČSSD), následovaná kandidáty za hnutí ANO 2011 a tzv. sportovce neboli stranou Sport, zdraví a prosperita.

Následně empirická část analyzovala volební chování obyvatel města Štětí na základě jejich jednání v rámci těchto komunálních voleb. Dotazníkového průzkumu (Šetření voličů 2019/2020) se zúčastnilo 163 žen a 126 mužů ve věku od 18 let, z nichž 200 se aktivně zúčastnilo komunálních voleb. Celkový počet respondentů umožnil analyzovat volební chování prostřednictvím jedné z meritorních otázek, kterou byla volební účast. S využitím příslušného statistického aparátu byla následně zjištěna velmi významná závislost volební účasti na věku a na vzdělání populace v obci Štětí. Slabou závislost by bylo možné předpokládat rovněž u ekonomického statusu. U tohoto parametru však práce na zvolené hladině významnosti potvrdila nezávislost. Aspekty, u nichž byla prokázána závislost ve vztahu k volební účasti, byly dále zkoumány. Rozbor odhalil, že mezi velmi úzce definovanými skupinami je volební účast nejvyšší u obyvatel ve věkových kategoriích 60–65 let, dále pak 48–53 let a 36–41 let. Tyto věkové kategorie měli v provedeném průzkumu volební účast vyšší než 80 % v rámci obyvatel ve stejné věkové kategorii. Vysoký podíl voličů se projevil také u kategorií 30–35 let a 42–47 let. Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejnižší volební účast byla zaznamenána u hraničních kategorií, kterými byli lidé nad 66 let věku a mladá generace ve věku od 18–23 let. Výsledkem

analýzy atributu vzdělání se stalo vyhodnocení struktury dosaženého stupně vzdělání na volební účasti. Provedená analýza naznačuje zajímavý jev ve formě téměř přímé úměry mezi dosaženým stupněm vzdělání a volební účastí. Pokud by došlo ke zvýšení volební účasti obyvatel s vyšším odborným vzděláním, nastala by v tomto ohledu zmiňovaná přímá úměra, vypovídající o tom, že s vyšším stupněm vzdělání v obci Štětí je dosaženo vyšší volební účasti, jelikož vzdělanější lidé se účastnili voleb ve větším poměru. Tento jev samozřejmě nemusí platit bezpodmínečně za všech okolností ve všech lokalitách, avšak ve Štětí se do určité míry projevuje. Nejvyšší poměr účastníků komunálních voleb byl tedy mezi vysokoškoláky a to 82 %. Druhý nejvyšší poměr účastníků byl identifikován mezi obyvateli se středoškolským vzděláním s maturitou. Tento podíl účastníků komunálních voleb dosáhl 79,01% podílu. Respondenti s vyšším odborným vzděláním se komunálních voleb účastnili z 61,90 %. Nejméně voličů čítají skupiny se základním stupněm vzdělání.

Dalším atributem volebního chování, na který byl průzkum zaměřen formou meritorní otázky, byl způsob volby respondentů. Provedeným testováním byla u způsobu volby detekována závislost rovněž na nejvyšším dosaženém vzdělání. V tomto případě výsledky průzkumu vypovídají o zcela kontrastujícím volebním chování vysokoškolsky vzdělaných obyvatel Štětí a obyvatel s nejvýše základním vzděláním. Zatímco respondenti z řad vysokoškoláků využívali zejména možnosti kombinované volby, která vyjadřuje zaškrtnutí strany i konkrétních kandidátů. Účastníci průzkumu s nejvýše základním stupněm vzdělání volili formou zaškrtnutí celé politické strany či politického subjektu. Obyvatelé s maturitou upřednostňovali v nejvyšší míře přidělení preferenčních hlasů. Závislost způsobu volby naopak nebyla prokázána na výši příjmů respondentů.

Na základě rozsáhle provedené analýzy lze říci, že velmi významným atributem volebního chování v obci Štětí je struktura obyvatel dle nejvyššího stupně vzdělání. Na volební účast má po té krom vzdělání vliv věková struktura obyvatelstva. Závěrem je tedy možné konstatovat, že ze zvolených faktorů bylo volební chování obyvatel obce Štětí v rámci komunálních voleb ovlivněno vzděláním a věkovou strukturou.

Na tyto výsledky dále navázala analýza zabývající se participací obyvatel města Štětí, která rovněž vyhodnotila faktory působící na účastníky průzkumu. Nejvýznamnějšími faktory byly dotazníkovým šetřením označeny internetové komunikační prostředky. Přesněji šlo o facebookové stránky města Štětí a oficiální internetové stránky města. V návaznosti na předchozí analýzy byly facebookové stránky jako nejvýznamnější faktor promítnuty ve vztahu k věku a vzdělání, jelikož právě tyto atributy mají vliv na volební chování, jak

vyplývá z analýz v kapitole závislosti. Facebookové stránky města Štětí jsou pravidelně nebo velmi často sledovány nejvíce respondenty z třech nejmladších věkových kategorií a kategorií 42–47 let, přičemž tito lidé jsou nejčastěji středoškolsky či vysokoškolsky vzdělání.

Analýza nejvyššího dosaženého skóre byla využita u faktorů ovlivňujících volbu. V rámci bodového hodnocení průzkum prokázal zásadní vliv u atributu znalosti kandidáta, politického programu a úspěšnost kandidáta v minulosti. Jako naopak nevýznamné byly vyhodnoceny aspekty politická příslušnost kandidáta, osobní známost a prezentace kandidáta v rámci předvolební kampaně.

5 Závěr

V rámci teoretického ukotvení byly představeny teoretické poznatky související s problematikou práce. Úvodem proto teoretická východiska vysvětlila základní termíny týkající se politiky, demokracie, která zahrnovala představení lokální demokracie a územní samosprávy. Územní samospráva byla rozdělena do dvou podkapitol s názvem obecní zřízení a orgány obce, které byly osvětleny za pomoci české judikatury. V následující části se práce zabývala jedním z hlavních teoretických pojmů, kterým jsou volby obecně, volební systémy a volby do zastupitelstev obcí tzv. komunální volby. K objasnění problematiky celé empirické části bylo v závěru teoretických východisek představeno volební chování společně s jeho modely a dále stranická identifikace se stranickými systémy. Z těchto poznatků bylo v práci čerpáno nejvíce.

V počátku empirické části byla uvedena charakteristika obce Štětí, především pak její základní demografické a socioekonomické charakteristiky jako jsou obyvatelstvo, věková a národnostní struktura, zaměstnanost, nezaměstnanost a příjmy. Následovala část věnující se politické charakteristice obce, v níž byly představeny všechny potřebné aspekty k rozpracování výzkumu. Mezi tyto aspekty byla zařazena volební účast, výsledky komunálních voleb a představení politických subjektů, jež kandidovaly v komunálních volbách 2018 v obci Štětí, tato část práce byla velmi časově náročná.

Poté následovala stěžejní část výzkumu, a to vyhodnocení dotazníkového šetření – Šetření voličů 2019/2020, která začínala charakteristikou respondentů a vyhodnocením identifikačních otázek. Nejobsáhlejší částí diplomové práce bylo ověření závislosti vybraných aspektů s ohledem na volební účast voličů a způsob volby, a faktory ovlivňující samotné rozhodování voliče. V závěru práce byla provedena komparativní analýza, která prokázala, že občané města Štětí daleko více udělují kandidátům preferenční hlasy než hlasy celé jedné kandidátní straně.

Diplomová práce si kladla za cíl identifikovat vliv vybraných demografických a socioekonomických aspektů na volební chování voličů v komunálních volbách 2018 v obci Štětí. Tento stěžejní cíl byl v práci naplňován především skrze volební účast a použitý způsob volby.

Dílčím cílem bylo ověření závislosti zvolených charakteristik právě s vybranou volební účastí a způsobem volby. Byla prokázána velmi významná závislost mezi volební účastí a věkem voliče, ale i mezi nejvyšším dosaženým vzděláním. Závislost volební účasti se

dala předpokládat i u ekonomického statusu voliče, avšak tuto práci nepotvrdila. Voličem vybraný způsob volby v komunálních volbách též vykázal závislost na nejvyšším dosaženém vzdělání, avšak výše příjmu potvrdila nezávislost.

Dále práce objasnila nízkou volební účast v komunálních volbách. V obci Štětí se za posledních pět volebních období účast pohybovala v rozmezí 36,46–37,93 %, tudíž volební účast v komunálních volbách v roce 2018, která činila 37,01 %, se nijak neodchylovala. Při dotazníkovém šetření, jež bylo použito jako hlavní nástroj výzkumu, byla položena otázka na příčiny, které ovlivnily volební účast občanů. Z této otázky se ukázal jako nejčastější důvod neúčasti fakt, že volič nedůvěřuje kandidátům a má pocit, že kandidátům nezáleží na blahu voličů, ale pouze na blahu svém. Početné byly však i zaškrtnuté odpovědi s možností *volby mě nezajímají*, což je velmi zarážející s ohledem na další otázku v dotazníkovém šetření, která se zabývala spokojeností s vládou v minulém volebním období či participací občanů na dění ve Štětí. I přesto, že jsou občané nespokojeni s vládou z předchozího volebního období a participují v největší míře pouze sledováním dění na internetovém médiu jako jsou webové stránky města či facebooková skupina s názvem „Město Štětí“. V bodovém hodnocení dotazníkového šetření vyplynulo, že občanům, kteří se aktivně účastnili voleb, nejvíce záleží na třech faktorech, a těmi jsou znalost kandidáta, znalost politického programu strany, za kterou se kandidát uchází o mandát a úspěšnost kandidáta v minulosti na pozici zastupitele. Nejméně pak voličům záleží na politické příslušnosti kandidáta, jak lze v lokální politice předpokládat.

Provedená komparativní analýza odhalila mírné odchylky mezi reálnými výsledky komunálních voleb, které proběhly v roce 2018 a výsledky v provedeném dotazníkovém šetření. Z odpovědí respondentů je patrné, že by mandáty, tedy místa v zastupitelstvu, získaly všechny kandidující strany a v komunálních volbách by na první pohled místo České strany sociálně demokratické vyhrála Občanská demokratická strana o 3 %. Tyto čísla však zkresluje možnost udělovat preferenční hlasy kandidátům. Volbu napříč kandidátními listinami zvolilo nejvíce respondentů, a to celých 24 %.

Předložená práce zabývající se vlivem faktorů na volební chování občanů města Štětí v komunálních volbách 2018 by měla posloužit k osvětlení problematiky voleb a volebního rozhodování. Dílčím způsobem by měla přispět k pochopení uvažování voličů samosprávné obce při rozhodování o účasti u voleb nebo o udělení hlasu politickým subjektům, případně jednotlivým kandidátům.

6 Seznam použitých zdrojů

Knihy a monografické publikace:

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BALÍK, Stanislav. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. 1. vyd. Praha: Mezinárodní politický ústav, 2003. ISBN 80-210-3211-1.

BÍLEK, Miloš. *Štětská historie*. Mělník: WENDY spol. s.r.o., 2002.

BÍLEK, Miloš. *Štětsko: historie a současnost*. Štětí: Město Štětí, 2010. ISBN 978-80-254-9887-3.

BUBENÍČEK, V.; ČMEJREK, J.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním polickém prostoru: specifika polického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

CABADA, L.; KUBÁT, M. a kol. *Úvod do studia politické vědy*. 2. vyd. Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2004. ISBN 80-86432-63-7.

CRICK, Bernard. *Democracy: A Very Short Introduction*. 1. vyd. New York: Oxford University Press, 2002. ISBN 978-0-19-280250-7.

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.

HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-115-1.

CHYTILEK, Roman. *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-548-6.

JÍLEK, J.; MORAVOVÁ, J. *Ekonomické a sociální indikátory: od statistik k poznatkům*. Praha: Futura, 2007. ISBN 978-80-86844-29-9.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde a.s., 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

MAJEROVÁ, V.; MAJER, E. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství část II.* 2. vyd. Česká zemědělská univerzita v Praze: Provozně ekonomická fakulta, 2013. ISBN 978-80-213-1698-0.

MATĚJŮ, P.; VLACHOVÁ, K. *Nerovnost, spravedlnost, politika*. 1. vyd. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-82-6.

NOVÁK, Miroslav. *Systémy politických stran*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN: 80-85850-22-2.

VANÍČEK, Jiří. *Lokální politika: distanční studijní opora*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav veřejné správy a regionální politiky, 2009. ISBN 978-80-7248-558-1.

VLACHOVÁ, Klára. Dynamika pozitivní a negativní stranické identifikace v České republice. In: Sociologický časopis 4/2003. ISSN 0038-0288.

VLACHOVÁ, Klára. *Stranická identifikace v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, Sociologické texty, SP 00:5. 2000. ISBN 80-859-5081-2.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Přehled moderních politologických teorií*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-461-3.

Odborné články:

BAKER, R. P.; BRADBURN, N. M; JOHNSON, R. A. *Computer-assisted personal interviewing: an experimental evaluation of data quality and cost*. JOURNAL OF OFFICIAL STATISTICS, 1995, p. 413-431.

KATZ, R. S.; MAIR, P. *Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party*. PARTY POLITICS, Vol. 1, Issue: 1, 1995, p. 5-28.

KOPŘIVA, Radek. *Analytické možnosti využití preferenčních hlasů při výzkumu volebního chování ve volbách zastupitelstev obcí*. ACTA POLITOLOGICA, Vol. 4, No. 3, 2012, s. 315-333. ISSN 1803-8220.

KOPŘIVA, Radek. *Územní správa a lokální demokracie: Případová studie města Žatce*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: www.pef.czu.cz/cs/?dl=1&f=13036.
Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze.

STIERS, D.; DAOUST, J-F.; BLAIS, A. *What makes people Belize that their party won the election?* ELECTORAL STUDIES. Vol. 55, 2018, p. 21-29.

Internetové zdroje:

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografická ročenka města (okres Litoměřice)*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91917724/13006619488.pdf/fb47c778-aa84-4f4c-bd23-01d45a41aa0f?version=1.0>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografický vývoj: Štětí (okres Litoměřice)*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__565709#.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Malý lexikon obcí České republiky – 2018*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2018>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet obyvatel, průměrný věk k 1.1.*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://www.czso.cz/csu/xu/pocet-obyvatel-prumerny-vek>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby.cz – Český statistický úřad*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <http://www.volby.cz/>.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI [CZ]. Veřejný rejstřík a Sběrka listin. *Mondi Coating Štětí a. s. Výroční zpráva za rok 2018*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=58193403&subjektId=264694&spis=541240&fbclid=IwAR2R-DIqw2rV0-I7eKf4CI-rHDGA_tzwAQTNWCHlqPaDOiCOK1VcoGxGu-c.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI [CZ]. Veřejný rejstřík a Sběrka listin. *Mondi Štětí a. s. Výroční zpráva za rok 2018*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=58666617&subjektId=16999&spis=541249&fbclid=IwAR3XnlrjtEs7GA1D0AOocWJHJF4YMJQv1D50J8K6cx6PnRVqObVWZgDCCE>.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Historie parlamentarismu a české ústavnosti*. [online]. [cit. 2020-03-15]. Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=697>.

Právní předpisy:

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). In: Sběrka zákonů České republiky.

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. In: Sběrka zákonů České republiky.

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení. In: Sběrka zákonů České republiky.

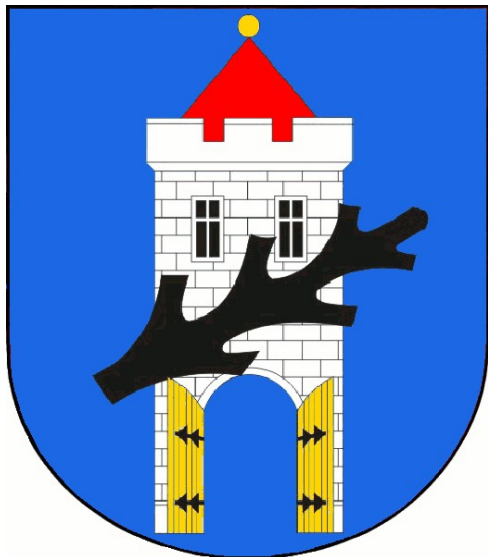
Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. In: Sběrka zákonů České republiky.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním úřadu. In: Sběrka zákonů České republiky.

7 Přílohy

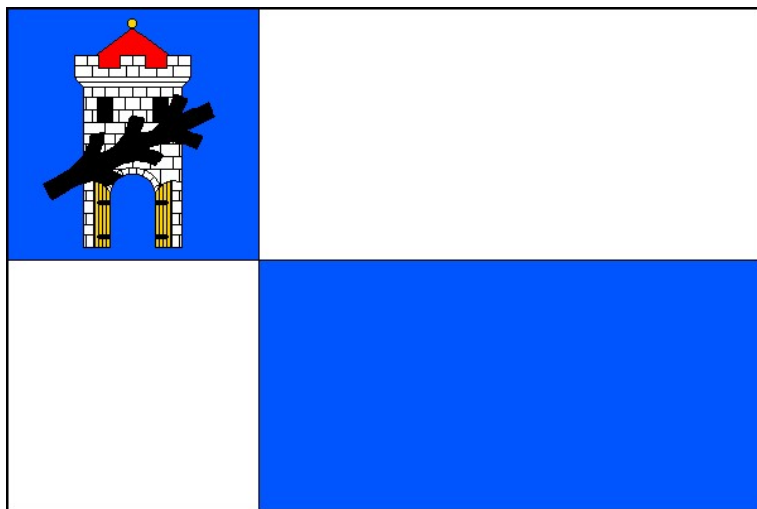
Příloha A Znak a prapor města Štětí

Znak MĚSTA ŠTĚTÍ

Zdroj: Wikipedia. Dostupný z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/07/Steti_-_erb.gif.

Prapor MĚSTA ŠTĚTÍ

Zdroj: Kurzy.cz. Dostupný z: <https://regiony.kurzy.cz/obrazky/vlajka/steti.png>.

Příloha B Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření – Šetření voličů 2019/2020

Dobrý den, jmenuji se Veronika Šámalová a jsem studentkou navazujícího magisterského studia České zemědělské univerzity v Praze. Toto dotazníkové šetření je zhotoveno pro účely vypracování mé diplomové práce na Provozně ekonomické fakultě.

Dotazník je určen obyvatelům města Štětí a jeho přidružených částí, kteří mají aktivní volební právo. Cílem šetření je ověření volebního chování a volebních preferencí v obci s počtem do 10 000 obyvatel a identifikování faktorů, jež toto volební chování a preference ovlivňují. Následující dotazník je **anonymní** a získaná data budou zpracována pouze zhotovitelem. **Vyplňování dotazníku Vám zabere maximálně 5 minut.**

Předem děkuji za Váš čas strávený při vyplňování otázek.

Instrukce k vyplnění dotazníku:

V otázce prosím vždy čitelně zakroužkujte jednu odpověď (pokud není uvedeno jinak), se kterou se nejvíce ztotožňujete.

1. Máte trvalé bydliště ve městě Štětí či jeho přidružených částech?
 - město Štětí
 - část obce spadající pod město
 - ne

2. Jak byste zhodnotil/a úroveň života v obci Štětí?
 - úroveň života ve městě je výrazně vyšší než průměr republiky
 - úroveň života ve městě je vyšší než průměr republiky
 - úroveň života ve městě je stejná jako průměr republiky
 - úroveň života ve městě je nižší než průměr republiky
 - úroveň života ve městě je výrazně nižší než průměr republiky

3. V politice se často užívají pojmy „levice“ a „pravice“. Kam byste se zařadil/a na následující stupnici: 1-5 (přičemž č. 1 představuje radikální levici a č. 5 naopak radikální pravici)

4. Účastníte se pravidelně voleb do obecního zastupitelstva města Štětí?
 - ano
 - ne
 - měl/ a jsem možnost volit zatím pouze jednou

5. Jste spokojeni s prací zastupitelstva města Štětí v minulém funkčním období (2014-2018)? Ohodnoťte známkou 1-5 jako ve škole.
6. Angažoval/a jste se aktivně v komunálních volbách 2018?
- ano, kandidoval/a jsem v komunálních volbách
 - ano, vypomáhal/a jsem některé z kandidujících stran
 - ano, byl/a jsem členem volební komise
 - ano, zapojil/a jsem se jiným způsobem
 - ne, ale plánuji se příště aktivně zapojit
 - ne
7. Byl/a jste volit v komunálních volbách v říjnu 2018?
- ano
 - ne
8. Pokud ne, proč jste nevolil/a?
- nebyl/a jsem v době trvání voleb v místě bydliště
 - volby mě nezajímají
 - nevolím, protože kandidátům nejde o občany, ale o sebe
 - malý výběr stran/kandidátů
 - jiné
9. Jaké motivy ovlivnily Vaše rozhodnutí zúčastnit se voleb do obecního zastupitelstva města Štětí v roce 2018?
- abych ovlivnil/a budoucnost obce
 - aby kvůli mé neúčasti nezískaly více hlasů jiné strany
 - ostatní členové domácnosti byli volit
 - jiný důvod
 - nebyl/ jsem volit

Pokud jste na otázku č. 4 odpověděl/a ANO, prosím pokračujte ve vyplňování dotazníku dále, pokud jste odpověděl/a NE, přeskočte prosím na otázku č. 19.

10. V komunálních volbách ve své obci preferujete volbu:
- oficiální politické strany (ČSSD, ODS, STAN...)
 - místních politických spolků, sdružení, skupin
 - kandidátů, které znáte

11. Které z následujících možností byly rozhodující pro Vaši volbu?

	ANO	NE
Úspěšná činnost kandidáta v minulosti na pozici zastupitele		
Osobní známost, příp. příbuzenský vztah s kandidátem		
Znalost kandidáta		
Činnost kandidáta v některém ze spolku ve městě		
Politická příslušnost kandidáta		
Politický program subjektu, za který se kandidát uchází o mandát		
Prezentace kandidáta v rámci předvolební kampaně		

12. Jakým způsobem jste volil/a v komunálních volbách 2018?

- označil/a jsem křížkem celou jednu volební stranu/hnutí s plným počtem kandidátů
- označil/a jsem křížkem volební stranu, ale i některé jednotlivé kandidáty z jiných politických uskupení
- označil/a jsem křížkem jednotlivé kandidáty z různých volebních stran/hnutí

13. Jakou volební stranu jste volil/a v komunálních volbách 2018 ve městě Štětí?

- Sdružení za bezpečné město, dostavbu družiny 2. ZŠ, rozvoje bydlení, aj., Nezávislí a KSČM
- Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)
- ANO 2011
- Sport, zdraví a prosperita
- ŠTĚTSKO SPOLU
- Svobodní a nezávislí
- Občanská demokratická strana (ODS)

14. Seřad'te strany vzestupně dle Vašich osobních preferencí (přiřad'te číslice 1 – 7 k jednotlivým stranám, přičemž č. 1 je nejvíce preferovaná, resp. č. 7 značí nejméně preferovanou stranu)

- Sdružení za bezpečné město, dostavbu družiny 2. ZŠ, rozvoje bydlení, aj., Nezávislí a KSČM
- Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)
- ANO 2011
- Sport, zdraví a prosperita
- ŠTĚTSKO SPOLU
- Svobodní a nezávislí
- Občanská demokratická strana (ODS)

15. Je ve Vašem okolí někdo, kdo volí/volil stejnou volební stranu?

- manžel/manželka, druh/družka
- rodiče
- děti
- příbuzní
- přátelé
- spolupracovníci
- jiné:

16. Znáte se osobně s některým z kandidátů strany, politického subjektu, kterou jste volil/a?

- ano
- ne
- nevím

17. Ohodnoťte známkou 1-5 (jako ve škole) jak silný je Váš vztah k politické straně nebo politickému subjektu, který jste volil/a v komunálních volbách 2018:
(1-velmi silný, 2-silný, 3-mírný, 4-slabý, 5-velmi slabý)

18. Kterou politickou stranu byste ve volbách do zastupitelstva města Štětí nikdy nevolil/a?

19. V následující tabulce označte Vaši participaci (účast) na dění v obci Štětí:

	ano, pravidelně (1)	velmi často (2)	občas, zřídka (3)	ne, nikdy (4)
Čtu obecní noviny, zpravodaj (1)				
Sleduji kabelovou televizi města (2)				
Sleduji webové (internetové) stránky města (3)				
Sleduji facebookovou skupinu s názvem „Město Štětí“ (4)				
Účastním se zasedání zastupitelstev, kulatého stolu, veřejného setkání aj. (5)				

20. Pohlaví:

- muž
- žena

21. Věk:

- 18 – 23
- 24 – 29
- 30 – 35
- 36 – 41
- 42 – 47
- 48 – 53
- 54 – 59
- 60 – 65
- 66 a více

22. Rodinný stav:

- Svobodný/á
- V manželství
- Rozvedený/á
- Druh/družka
- V registrovaném partnerství
- Ovdovělý/á

23. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- bez základního vzdělání
- Základní
- Střední odborné vzdělání s výučním listem
- Střední odborné vzdělání zakončené maturitou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

24. Jaký je Váš ekonomický status:

- Student
- Podnikatel, OSVČ
- Zaměstnaný/á
- Nezaměstnaný/á
- Rodičovská dovolená
- Příjemce státního důchodu

25. Do jaké příjmové skupiny spadáte (vč. kapesného, státní podpory):

- do 5.000 Kč /měsíčně
- 5.001 – 15.000 Kč /měsíčně
- 15.001 – 25.000 Kč /měsíčně
- 25.001 – 35.000 Kč /měsíčně
- 35.001 – 45.000 Kč /měsíčně
- nad 45.001 Kč /měsíčně
- nechci odpovédět